

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

**СЕКТОРНА СТРАТЕГИЯ
ЗА БЕЗОПАСНОСТ
НА ДВИЖЕНИЕТО ПО ПЪТИЩАТА
(2021 – 2030)**

ДЕКЕМВРИ 2020 г.

Въведение

Периодът 2011-2020 г. е десетилетие на активни действия за подобряване на безопасността на движението по пътищата за насърчаване и укрепване на културата на поведение за безопасност, подобряване на общите знания относно причините за пътните инциденти и предлагане на превантивни решения за намаляването им.

През май 2016 г. Световната здравна асамблея поиска от Световната здравна организация (СЗО) разработване на глобални цели по отношение на ключовите рискови фактори, за да се намалят жертвите на пътя и пътнотранспортните произшествия. В периода 2016-2017 г. СЗО разработи 12 цели за изпълнение, по които е постигнат консенсус между отделните държави, членки на организацията като всяка конкретна цел следва да бъде постигната на глобално ниво на база общите усилия на държавите, членки на организацията.

Глобални цели за намаляване на жертвите на пътя и пътнотранспортните произшествия в периода от 2020 - 2030 година:

12 цели на СЗО:

1. До 2020 г. всички страни да създадат всеобхватен и многосекторен национален план за действие по БДП с определени във времето цели.
2. До 2030 г. всички страни да се присъединят към един или повече от основните правни инструменти за БДП, приети от ООН.
3. До 2030 г. всички нови пътища да постигнат технически стандарти, като се отчете безопасността на пътя, или отговарят на стандарт три звезди, или по-висок.
4. До 2030 г. над 75% от пътуванията да се осъществяват по пътища, които отговарят на стандартите за пътна безопасност.
5. До 2030 г. 100% от новите и употребяваните превозни средства да отговарят на високи стандарти за безопасност.
6. До 2030 г. да се постигне наполовина намаление на дела на превозните средства, които пътуват над допустимото ограничение на скоростта.
7. До 2030 г. да се постигне близо 100% увеличение на дела на мотоциклетистите, използващи предпазни каски.
8. До 2030 г. да се постигне близо 100% увеличение на дела на пътниците, които използват предпазни колани или системи за обезопасяване на деца.
9. До 2030 г. да се постигне намаление наполовина на броя на нараняванията и смъртните случаи, свързани с водачи, употребили алкохол и/ или наркотични вещества или техни аналози.
10. До 2030 г. всички държави да въведат законодателство, което ограничава или забранява използването на мобилни телефон по време на управление на превозно средство.

11. До 2030 г. всички държави да въведат регламент за времето за управление на превозно средство и периодите на почивка за професионалните водачи.

12. До 2030 г. всички държави да установят и постигат национални цели за намаляване на времето за предоставяне на спешна медицинска помощ.

Новата европейска стратегическа рамка „Следващи стъпки към Визия 0“, определя акцентите на съюзните политики в областта на БДП за предстоящото десетилетие 2021-2030 г. Заедно с приетата дългосрочна визия за нула загинали към 2050 г. ЕС определи нови междинни цели за намаляване на смъртните случаи и тежките наранявания с 50% към 2030 г. С решение на ЕК рамката на политиката по БДП следва да се основава на подхода „Безопасна система“, който произтича от най-добрите европейски практики.

В тясно сътрудничество с държавите членки по въпросите на БДП, Комисията акцентира върху целенасочени политики и национални инициативи, насочени към стратегическо планиране, нормативно регламентиране, подпомагане на обществени кампании, насърчаване обмена на опит между държавите и осигуряване на подходящо финансиране. Основните препоръки към държавите членки са те да се стремят да постигнат целите с всички налични средства; да прилагат системен подход към БДП; да финансират и стимулират действия на регионално и местно ниво; да подготвят планове за БДП след 2020 г. с национални цели; да използват събраните данни за разработване и актуализиране на политиките; да извършват цялостна оценка на изпълнението.

Универсална безопасна мобилност: инвестиции в човешки капитал Националната стратегия 2021-2030 г. в Република България предлага еволюционен подход към безопасността на движението по пътищата, при който въздействието върху определени аспекти от БДП променя своя фрагментарен характер. Единичните интервенции се интегрират цялостно в подхода „безопасна система“, при който безопасността на движението по пътищата вече не е отделна и самостоятелна тема. Националната стратегия 2021-2030 г. е ръководена от амбициозна визия, подкрепена от предизвикателни, но реалистични 10-годишни цели и показатели за изпълнение. Предложената безопасна универсална мобилност интегрира жизненоважни знания и умения за опазване живота и здравето на човека при взаимодействие с пътната система като:

- Не създава предпоставки за рискови ситуации, породени от средата.
- Компенсира човешките грешки, намалява тежестта им и смекчава последиците от тях.
- Не натоварва околната среда и я съхранява за идните поколения.
- Гарантира правото на свободно придвижване за всеки член на обществото.
- Осигурява достъп до работното място, дома и обществените услуги.

- Прави мобилното население културно и социално динамично.
- Стимулира икономическото развитие и увеличава благосъстоянието.
- Ангажира отговорността и обединява ресурсите на обществото.

Акценти на стратегията

Необходимо е да се мобилизира много по-широк кръг от „пазители“ на безопасността като засилването на стратегическия фокус е с оглед дългосрочна перспектива за вземане на рационални, всеобхватни и координирани решения.

Прилагането на подхода „безопасна система“ изисква хора, пътища и автомобили да си взаимодействат безопасно. Цялостния процес на планиране, изпълнение, отчитане и контрол на политиката по БДП, в който активно присъстват и си партнират компетентните държавни институции, гражданският сектор, бизнесът, научните и академичните среди, като се отчитат всички аспекти и елементи на безопасността на движението по пътищата в условията на споделена визия и консенсус на действията.

Стратегически цели

1. Прилагане на интегрирана система за планиране, изпълнение, контрол и оценка на държавната политика по БДП в единна стратегическа рамка.
2. Подобряване на координацията и задълбочаване на взаимодействието между институциите при изпълнение на държавната политика областта.
3. Усъвършенстване на Националното законодателство в областта на БДП.
4. Ефективност на методологиите за набиране и обработка на данни за ПТП и БДП.
5. Гарантиране на партньорство и прозрачност в политиката по БДП чрез сътрудничество с гражданския сектор, бизнеса, научните и академичните среди.
6. Повишаване на капацитета на работещите в държавната администрация в изпълнение на политиката по БДП.
7. Осъществяване на ефективна комуникация и създаване на широка рамка на сътрудничество и съпричастност за различните аспекти от БДП.
8. Превенция на рисковете за здравето и живота на децата при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата.
9. Подготовка на образовани, обучени и информирани водачи, притежаващи квалификация и отговорно поведение за безопасно управление на ППС.
10. Повишаване на обществената чувствителност към темата за БДП.
11. Развитие на социално отговорна организационна култура за БДП.
12. Усъвършенстване на организацията за реакция на екипите в единната спасителна система, подобрена комуникация между съставните ѝ части въз основа на общ

понятиен апарат, единни нормативна база, система за оценка на нараняванията, триажни, транспортни, лечебно-диагностични, комуникационни и трансферни протоколи, кризисни планове, обучения и тренировки.

Представените страдегически цели са обвързани с 12-те цели на СЗО и рамковата политика на ЕС в областта на БДП за периода 2021-2030 г.

Управление, основано на интегритет

Стабилни и предсказуеми институции, компетентни в политиката по БДП и гъвкави за реакция спрямо обществените очаквания; отворени за диалог с обществото; подготвени да въвеждат иновативни решения и да изпълняват мерки, ориентирани към резултати.

Активен граждански, бизнес, академичен и научен сектор, създаващ добавена стойност на политиката по БДП, чрез професионална експертиза и технологични иновации.

Подходящ ресурсен капацитет на всички заинтересовани страни, които изпълняват политиката по БДП, основан на знания и умения.

Рационалност и ефективност във всички обществени процеси, свързани с БДП.

Национални политики и практики за възпитание и обучение по безопасност на движението по пътищата

Националните политики и практики за възпитанието и обучението по пътна безопасност е цялостен процес на планиране, изпълнение, отчитане и контрол на мерките по БДП, в които активно присъстват и си партнират компетентните държавни институции, гражданският сектор, бизнесът, научните и академичните среди. В този смисъл Стратегията на МОН през периода 2021-2030 г. следва да отчитат всички аспекти и елементи на безопасността на движението по пътищата в условията на споделена визия и консенсус на действията на всички институции, вкл. и в системата на предучилищното и училищното образование. Поведението на всеки участник в системата на предучилищното и училищното образование е необходимо да бъде насочено към поемане на отговорност в резултат на предприетите решения и действия, отчитащи правилата и етичните норми, че БДП е:

- отговорност на цялото общество;
- неразделна част от възпитанието на децата, реализирано в системата на образованието и в семейната среда;
- тема, която присъства като „учене през целия живот“ в личностната и професионалната реализация на водачите на МПС;
- интегрирана и възпитавана в дейността на публичните организации и бизнеса, чиито служители взаимодействат с пътната система в лично и/или служебно качество.

Възпитанието и обучението по безопасност на движението по пътищата са от съществено значение и следва да се разглеждат и осъществяват като цялостен процес на „непрекъснато учене през целия живот”.

Цели:

1. Превенция на рисковете за здравето и живота на децата при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата.
2. Осигуряване на ефективно обучение по безопасност на движението по пътищата в системата на предучилищното и училищното образование; осигуряване на външни и вътрешни площадки (подвижни зони) в детските градини и училищата, с оглед намаляване на инциденти с деца и ученици по пътищата.
3. Развитие на социално отговорна организационна култура за БДП.
4. Подготовка на образовани, обучени и информирани водачи, притежаващи квалификация и отговорно поведение за безопасно управление на ППС.
5. Повишаване на обществената чувствителност към темата за БДП.

Европейски политики и практики за обучение и проверка на знанията по пътна безопасност - Реферетен обзор

През 2019 г. Европейският съвет за безопасност на транспорта публикува доклад за състоянието на пътната безопасност и обучението за безопасно участие в движението по пътищата в Европа. Основната му концепция е, че обучението по безопасност на движението по пътищата (БДП) включва **всички мерки, насочени към оказването на положително въздействие върху моделите на поведение**, с акцент върху:

- придобиване на знания за правилата за движение по пътищата и за адекватно поведение в различни ситуации;
- развиване и подобряване на уменията за безопасно участие в движението чрез обучение и опит;
- засилване и/или променяне на нагласите относно безопасността чрез информираност за рисковото поведение, личната безопасност и опазването здравето и живота на останалите участници в движението;
- предоставяне на набор от средства за информиран избор на вид транспорт.

Отбелязано е, че традиционно образователните дейности, свързани с формирането на знания за безопасно участие в движението по пътищата, са насочени преди всичко към децата и младите хора (до 18-годишна възраст) с акцент в основното и средното училище (6 – 17 години). Изтъкната е необходимостта образователният процес да продължава през целия

живот, обхващайки всички граждани, тъй като при всяка възрастова група предизвикателствата са различни. Изграждането на култура на съпричастност към пътната безопасност следва да се разглежда като споделена отговорност.

Друг аспект на ОПБ е способността за **информиран избор на вид транспорт**.

Препоръчва се насърчаването на активните видове транспорт – ходене пеша и каране на велосипед, тъй като застрашават в по-малка степен останалите участници в движението, в сравнение с управлението на автомобили. Освен това те са полезни не само за здравето и качеството на живота на практикуващите ги лица, но способстват за намаляване на шума, замърсяването и задръстванията в градовете. За насърчаването на активните видове транспорт е важно изучаването на основните принципи на безопасно ходене и колоездене, както и познаването на възможните рискови ситуации още от ранна възраст.

Изтъкнато е, че безопасността на активните видове транспорт зависи от местния контекст и участниците в движението и тези особености следва да се отчитат. Поради това ползването на обществен транспорт също следва да се поощрява, тъй като е най-безопасен.

Обучението за безопасно участие в движението по пътищата се счита за неразделна част от пътната безопасност, тъй като спомага за коригиране на поведението на участниците в движението. Общоприет показател за определяне на ефективността на мерките за безопасност на движението по пътищата е намаляването на смъртните случаи и инцидентите. Уточнено е, че **на ниво ЕС не е възможно поставянето на правила или стандарти за обучението относно безопасно участие в движението по пътищата**. Допустимите дейности са ограничени до подпомагане, координиране или допълване на действията на страните членки, без намеса в съдържанието и организацията на обучението.

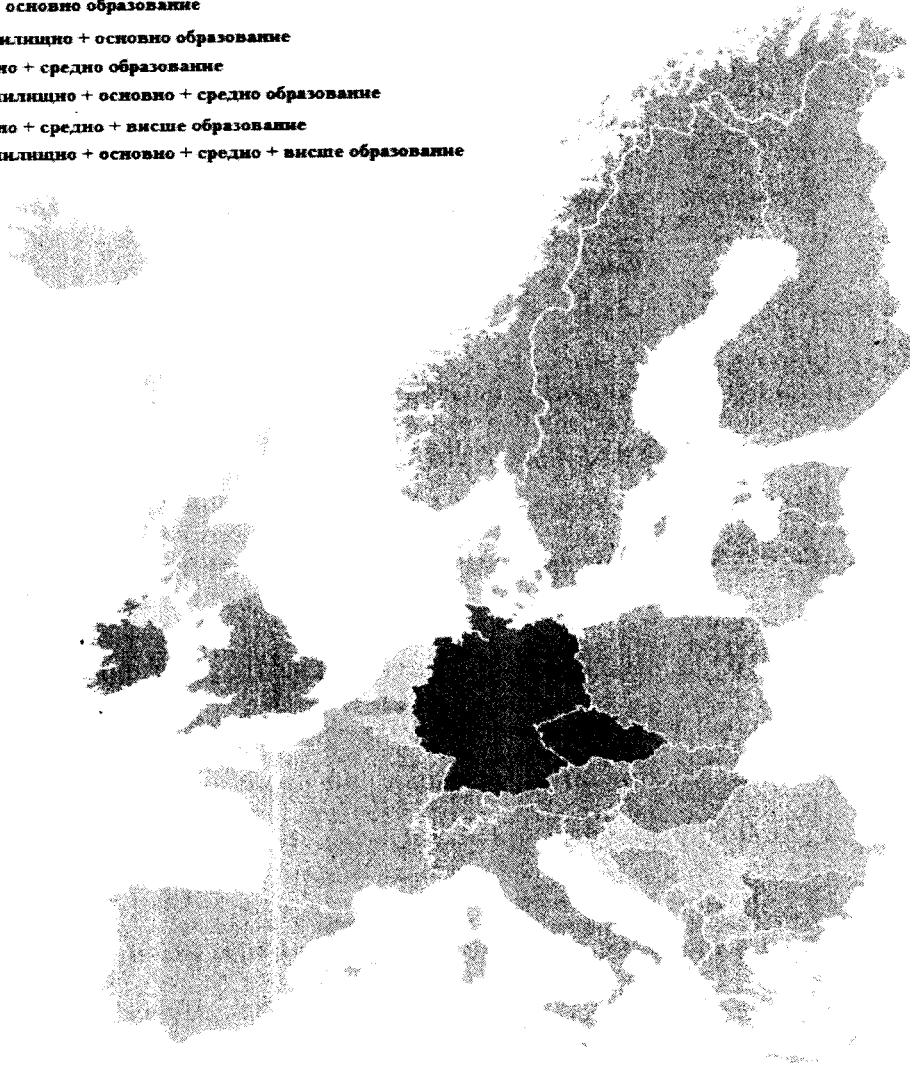
По-специално внимание се обръща на реализиран проект за идентифициране на добри практики (ROSE 25: Booklet Good Practice Guide On Road Safety Education, 2005)¹, който служи като ръководство за успешно въвеждане на обучението по безопасност на движението по пътищата в страните членки, включително чрез участие на родителите и младите хора.

Обучението по пътна безопасност в Европа и България

Във всички европейски държави се провежда обучение по безопасност на движението по пътищата (БДП), като в 24 от тях, отговорността е делегирана на основните училища. Пример за това са Хърватия, Нидерландия, Сърбия и Белгия (Регион Валония). В преобладаващата част от останалите европейски държави, обучението се провежда и в средните училища, а в 23 държави и на ниво предучилищно образование. В Малта, Англия, Уелс, Чехия, Германия и Ирландия ОПБ се провежда и на ниво висше образование, а Чехия,

ПРЕГЛЕД НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ НИВА, В КОИТО СЕ ПРОВЕЖДА ОБУЧЕНИЕ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ДВИЖЕНИЕТО

- Само в основно образование
- Предучилищно + основно образование
- Основно + средно образование
- Предучилищно + основно + средно образование
- Основно + средно + висше образование
- Предучилищно + основно + средно + висше образование

Германия и Ирландия са единствените държави в Европа, в които се предоставя във всички степени на образование. В България обучението се осъществява задължително във всички видове детски градини, училища и центрове за подкрепа на личностното развитие.

Отговорност за провеждане на обучение по безопасност на движението по пътищата

В повечето държави, отговорността за провеждането на ОПБ се носи от Министерство на образованието. При някои от тях отговорността често се споделя и с други участници с Министерството на транспорта (в пет държави), с полицията (в пет държави), с отговорна правителствена агенция (в две държави), с неправителствени организации (в три държави) или с други организации.

Осигуряване на материали за обучение по безопасност на движението

В преобладаващата част от европейските държави материалите за обучение по безопасност на движението по пътищата се осигуряват от повече от един доставчик. Някои

издателски компании се специализират в разработването на учебни материали само в тази област и работят в тясно сътрудничество с органите, отговорни за провеждане на образователната политика в нея. Често като техни партньори се включват и НПО, които развиват дейност, свързана с пътната безопасност, като оказват съдействие при съставянето и разработването на учебните материали. В Германия асоциацията на застрахователите също участва активно в тези дейности, предоставяйки своята база, експертиза и практически съвети.

В Хърватия не съществува самостоятелен предмет за безопасност на движението по пътищата, а обучението е част от други учебни предмети, поради което не са изготвени специализирани учебни материали. В Исландия и Литва те се предоставят единствено от Министерство на образованието, докато в Латвия това е основна отговорност на дирекция „Безопасност на движението по пътищата“, като част от ресорния орган.

Гръцкият институт за образователна политика създава и поддържа специализиран сайт, в който се публикуват само учебни материали по безопасност на движението по пътищата. Те са предварително разгледани и одобрени от Министерство на транспорта и други оторизирани организации. Свободно достъпни са за учителите, които ги използват и прилагат в предвидените за това учебни часове.

Обучение на учители по безопасност на движението

Начинът, по който се обучават учителите се различава значително в отделните европейски държави.

В Албания, Нидерландия и Швейцария обучението се адресира основно към много ограничена група колежи за обучение на учители. Във Франция няма регламентация на процеса по подготовка на учителите. В Англия и Уелс има редица непоследователни опити за регламентирането на такава практика, но без особен резултат.

В Чехия, Финландия и Норвегия колегите определят включването на ОПБ в учебните програми за подготовка на учители, докато в Исландия и Сърбия то се предлага под формата на избираеми дисциплини по време на базовото обучение на учителите. В Германия се предоставя кратко базово обучение в тази област по време на практическия стаж, непосредствено след завършване на висше образование.

Само в Полша и Словакия безопасността на движението по пътищата е включена в програмите за обучение на учители. В Полша учителите завършат специализирано 18-месечно следдипломно обучение по „техники с елементи на обучение по безопасност на движението по пътищата“. В Унгария се изпълнява проект за разработване и въвеждане на специален обучителен модул по безопасност на движението по пътищата за учители.

Обучение по безопасност на движението в основното образование Приложение 1

Обучението по безопасност на движението не е специален предмет в основните училища в преобладаващата част от европейските държави. В повечето от тях няма нормативна регламентация, която да определя минимален брой учебни часове. От десетте европейски държави, в които пътната безопасност е заложена като специален предмет за изучаване, само в Австрия и Чехия има подобна регламентация. В Албания, Босна и Херцеговина, Гърция, Унгария и Словакия пътната безопасност не е определена като специален предмет, но въпреки това има регламентиран минимум учебни часове, които се провеждат ежегодно.

В държавите, при които няма заложена законова регламентация за минимален брой учебни часове, границата варира широко в зависимост от отделните училища.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2											
Основно образование											
	Специален предмет		Формат на уроците			Материал				Цели на обучение	
	Да	Не	Само теоретичен	Само практичен	и двете	Текст	Плакати	Презентации	и двете	Да	Не
Албания											
Австрия											
Балгия (Белгия)											
Балгия (Балония)											
Босна и Херцеговина											
(Република Сръбска)											
България											
Хърватия											
Чехия											
Кипър											
Дания											
Естония											
Финландия											
Франция											
Германия											
Гърция											
Унгария											
Исландия											
Ирландия											
Италия											
Косово											
Латвия											
Литва											
Люксембург											
Малта											
Холандия											
Норвегия											
Полша											
Португалия											
Сърбия											
Словакия											
Словения											
Испания											
Швеция											
Швейцария											
Обединено кралство											
(Англия и Уелс)											
Обединено кралство											
(Шотландия)											

В Кипър всяка година се провеждат от 10 до 15 обучителни сесии по 45 минути всяка, докато във Франция се отделя най-много един час месечно за нея. В Люксембург се определя само една дейност годишно, която е посветена на безопасността на движението по пътищата, а в Исландия се провежда лекция от експерт по безопасност на движението по пътищата за един час всяка пролет, след което отговорните за това учители продължават дейността.

В седем европейски държави е невъзможно или е прекалено трудно да се прецени колко учебни часа за безопасност на движението по пътищата се провеждат в основните училища на месечна или годишна база. Пример за това е Норвегия, където учебните часове обхващат основни тематични направления и притежават интердисциплинарен характер, свързан с развитието на разнородни умения. Обучението по безопасност на движението по пътищата съдържа едновременно теоретични и практически елементи в почти всички държави в Европа, с изключение на Албания, Косово, Латвия и Португалия, където се набляга само на теорията. Същевременно в нито една европейска държава не се осъществява обучение единствено чрез практически уроци (Норвегия единствена се доближава до подобен модел).

В преобладаващата част от европейските държави не се провеждат *изпити* във връзка с ОПБ. В основните училища обикновено се разглеждат теми, които могат да бъдат определени в две широки категории: *правила за движение по пътищата и безопасно поведение*. В повечето държави учениците в основното училище се обучават за правилата за движение и значението на пътните знаци. Уроците акцентират основно върху безопасното поведение на пътя, като се набляга главно върху ролята им като участници в пътното движение (пешеходци и велосипедисти) и безопасното пресичане на пътищата. Някои страни акцентират върху безопасното поведение и използване на обществения транспорт и действията на всеки ученик, в ролята му на пътник в автомобил.

В няколко държави се прави разграничение между възрастовите групи на ниво основно образование. Например, малките деца в основните училища в Дания се обучават да бъдат безопасни пешеходци, докато учениците на 11 и 12 години се обучават за безопасно колхозене.

Основните цели на ОПБ в основните училища са обобщени в **две групи**:

- формиране на разбиране на правилата за движение и пътните знаци;
- придобиване на умения и знания, необходими за безопасно поведение като участници в пътното движение (пешеходци, велосипедисти и пътници).

Уроците по безопасност на движението по пътищата се провеждат от *различни субекти*. В повечето държави са класните ръководители, докато в други за това отговаря учител по друг предмет, който е натоварен с обучението. Малко над половината от държавите предпочитат да извличат външни експерти, които водят уроците по безопасност на движението по пътищата. В повечето случаи експертите участват на доброволни начала (без заплащане). В Швейцария се привличат полицейски служители, които отговарят за тази дейност. Те провеждат уроци или оказват помощ във връзка с пътната безопасност. Ситуацията е подобна и в Австрия, Белгия, Кипър, Франция, Германия, Полша, Португалия и Сърбия.

Обучение по безопасност на движението в средното образование

Обучението по безопасност на движението по пътищата е специален предмет в средните училища само във Франция, Исландия, Италия, Норвегия и Швейцария. В тези държави няма минимално нормативно изискване за броя на часовете. Такова изискване има в Албания (12 часа годишно), Кипър (8 урока по 45 минути годишно) и Словакия (броят не се споменава). В Латвия учениците получават ОПБ веднъж месечно. В Гърция е въведена „тематична седмица“ за средното училище, по време на която учителите избират теми, свързани със здравето и безопасността на движението.

Обучението по пътна безопасност в средното образование, в повечето държави (около 16), е само теоретично. В останалите (около 13) е комбинирано – теоретично и практическо. Няма данни за европейски държави, в които да се провеждат само практически занимания по безопасност на движението по пътищата в средните училища.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3											
Средно образование											
	Специален предмет		Формат на уроците			Миними				Цели на обучение	
	Да	Не	Само теоретично	Само практическо	И двете	Говор	Практика	Практическо и двете	И двете	Да	Не
Албания											
Австрия											
Белгия (Фламандия)											
България											
Чехия											
Кипър											
Дания											
Естония											
Финландия											
Франция											
Германия											
Гърция											
Унгария											
Исландия											
Ирландия											
Италия											
Израел											
Япония											
Латвия											
Литва											
Норвегия											
Полша											
Португалия											
Словакия											
Словения											
Испания											
Швейцария											
Швеция											
Обединено кралство (Англия и Уелс)											
Обединено кралство (Шотландия)											

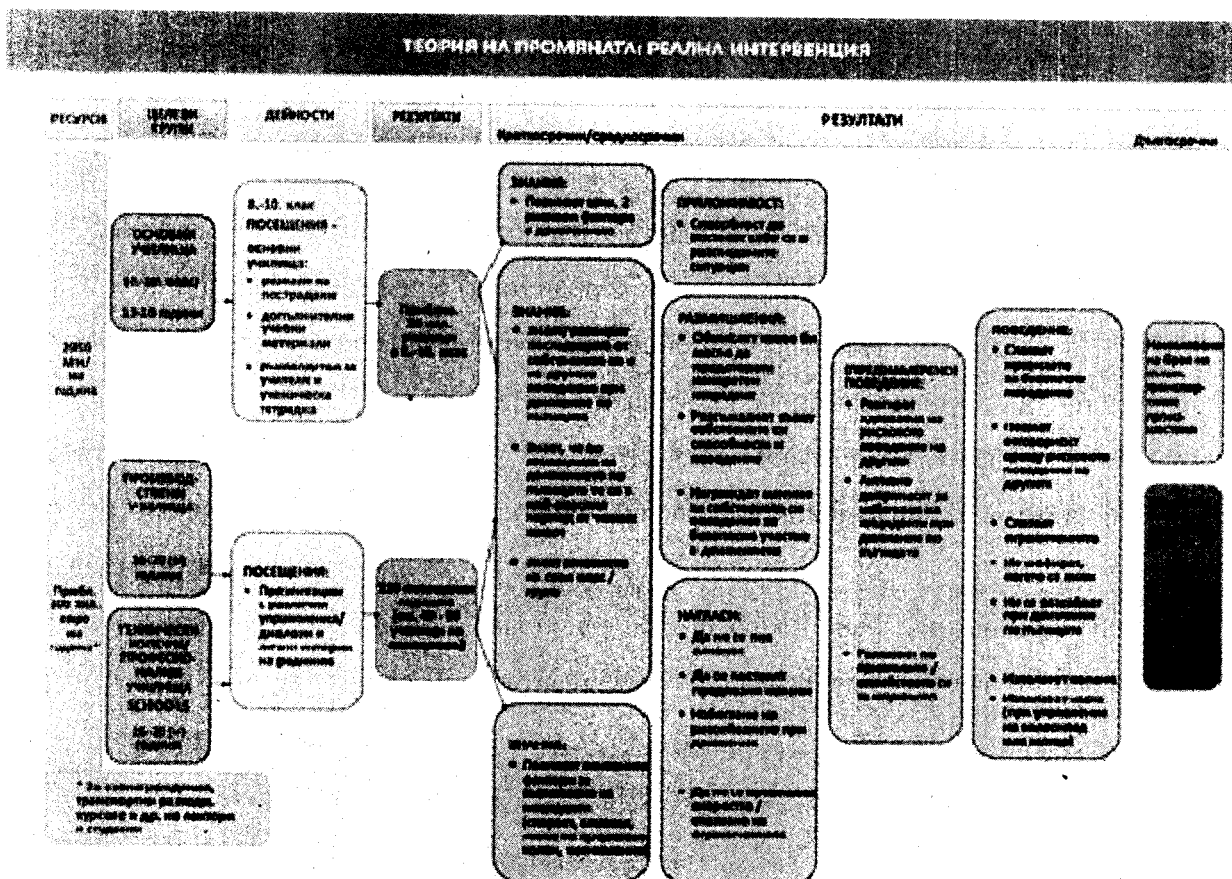
Източник: European Transport Safety Council

В 25 от 29 държави, на ниво средно образование, не се провеждат изпити за оценяване на знанията и ученията.

Важните теми в средните училища са знанията относно правилата за движение по пътищата, безопасното поведение (като пешеходци, велосипедисти, пътници и потребители на обществения транспорт), признаването и избягването на рискове.

Значителна част от държавите обръщат сериозно внимание на запознаването с рисковете и предизвикателствата пред бъдещите млади шофьори. Такива са – превишаване на скоростта, шофиране в нетрезво състояние или под влиянието на наркотици, отвличане на вниманието (смартфон и др.)

В Дания Националният съвет по безопасност на движението по пътищата разпространява *Структурата на обучението за безопасно участие в движението по*

пътищата, изготвена на базата на теорията на промяната и нейното управление.

Фигура 1. Структура на обучението за безопасно участие в движението по пътищата на Националния съвет по безопасност на движението по пътищата в Дания

В почти всички европейски държави ОПБ се предоставя от различни субекти в средното образование, а в 11 от тях се провежда и от различни участници. Например, уроците по безопасност на движението по пътищата в Исландия и Италия обикновено се водят от класния ръководител, но това може да се извършва и от учител по специален предмет или от външни експерти.

В 15 държави е обичайна практика учителите по определен предмет да водят уроци по безопасност на движението по пътищата, докато в други 10, класният ръководител е натоварен с тази отговорност. Само в Норвегия и Швейцария преподавателите по въпросите на безопасността на движението са експертни лица – полицейски служители.

Външни експерти провеждат уроци по безопасност на движението по пътищата в средните училища на 14 държави. В Италия, Малта, Полша, Испания и Швеция външният експерт не получава възнаграждение, докато в Исландия и Португалия училищата покриват разходите. В Ирландия и Словакия отговорното министерство осигуряват заплащането, докато Швейцария е единствената държава, в която понякога полицейските органи поемат финансирането.

Пътеводител за добри практики в образованието по безопасност на движението по пътищата в ЕС

В Публикацията „*Пътеводител за добри практики в образованието по безопасност на движението по пътищата в Европейския съюз*“, на Службата по безопасност на движението по пътищата (Kuratorium für Verkehrssicherheit) на Австрия, са систематизирани примери от различни държави за ефикасни дейности в областта на образованието по безопасност на движението по пътищата (БДП).

Посочено е, че ключов елемент е създаването и промяната на отношението към безопасно и социално отговорно поведение в пътния трафик. Освен дългосрочната перспектива за формиране и развитие на нагласите, ОПБ трябва да се разглежда и като прехвърляне на „житейски умения“ или основно средство за оцеляване.

В документа се подчертава, че ОПБ е мултидисциплинарна задача, която включва множество институции, отговорни органи и редица други заинтересовани страни, включително широката общественост.

Обърнато е внимание на факта, че за да се оптимизират синергиите и да се създаде климат на сътрудничество, а не на конкуренция, системата трябва да се основава на ясно разпределение на задачите между отделните публични участници. В противен случай, съществува сериозен риск от дублиране на усилията и липса на ефективност от действията и инициативите.

Система за координиране на образованието по безопасност на движението по пътищата в държавите членки на ЕС

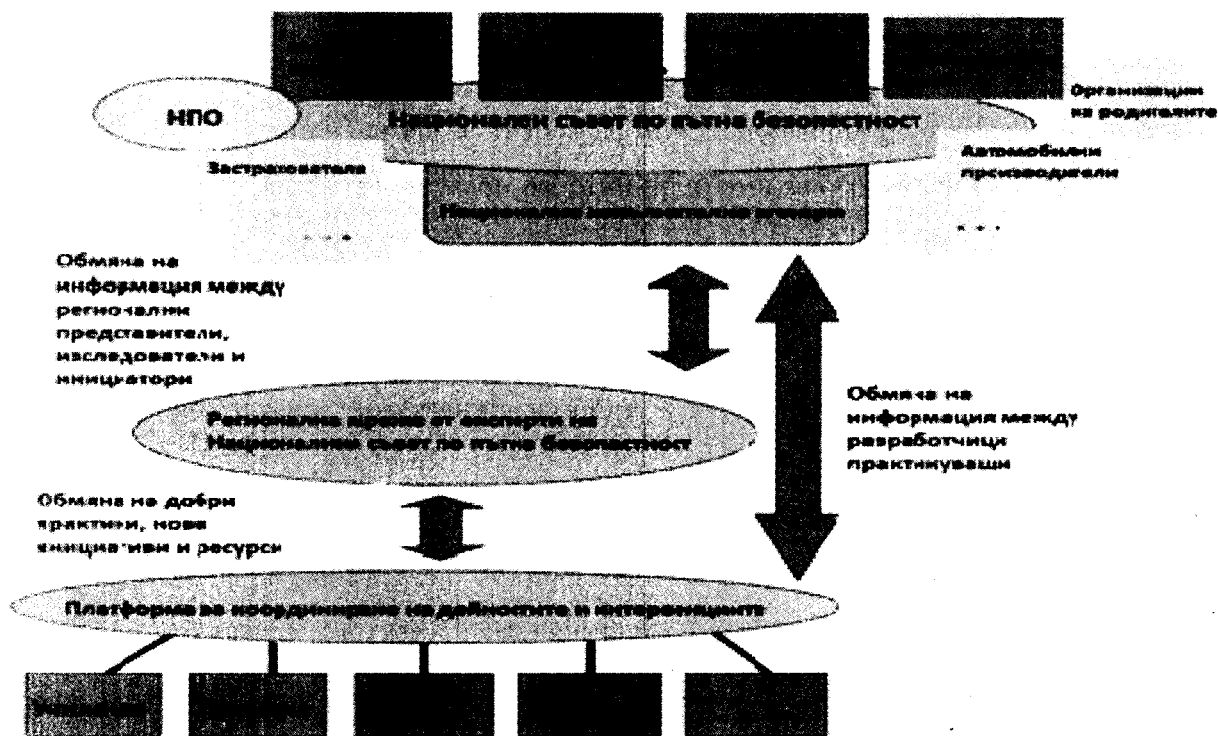
В документа се препоръчва създаването на координационни органи, мрежи или платформи и идентифициране на активни лица (експерти, специалисти в сферата) за контакт на всички нива и във всички участващи институции. Добрата практика в координацията се опира на няколко фактора:

1. Изграждане на система от представители на всички участващи институции, организирани в групи (по-продуктивни са по-малките групи). Те трябва да представляват различни интереси, за да могат да разработят оперативни решения.

2. Всеки координиращ орган трябва да има специфична роля в цялата система. Това следва да бъде отразено в съгласувани работни програми за ограничен период от време – две до три години.

3. В центъра трябва да се поставят *практикуващите, тези, които работят на място*. Важен аспект в това отношение е организирането на редовни събития, които насърчават контактите „лице в лице“ и обмяната на опит, както и дейностите за разпространяване на знания и опит.

4. Информационният поток трябва да е двупосочен, за да се подобри способността за учене и времето за реакция на системата. Това означава, че координацията, изследванията и управлението трябва да общуват с практикуващите на място и обратно.

Фигура 2. Координация на системата за образование по безопасност на движението по пътищата

Най-често предоставянето на ОПБ за деца и юноши в държавите членки е чрез образователни институции – училища, детски градини и предучилищни заведения. Само няколко държави са предприели сериозни усилия за ангажиране на по-широк кръг от обществото с тази задача. Например, Финландия и Нидерландия включват инициативата в процеса на учене през целия живот. Този подход разглежда ОПБ като широкомащабна

дейност, която изисква активното участие и на други организации, като например здравеопазването, младежките центрове и спортните асоциации, застрахователните дружества, автомобилните производители, родителските организации, НПО и др.

Друг аспект на координацията и развитието на партньорството в тази сфера е ролята на местните мрежи за действие. Примери от Обединеното кралство, Швеция и Финландия демонстрират необходимостта от изграждане и укрепване на местни мрежи по безопасност на движението по пътищата.

На местно ниво, ефективното образование по безопасност на движението по пътищата трябва да разчита на координираните усилия на няколко институции. Посочва се, че е важно да се определят *лица за контакт*, които са активни в мрежата и координацията на местно ниво. Те се нуждаят от стимули за изпълнение на тази функция. В Обединеното кралство и Ирландия служителите по пътната безопасност (наети от местната власт) действат като местни координатори. В Германия и Дания се определят учители, не само като лица за контакт, но и с правомощия да осъществяват сътрудничеството и да организират съвместни инициативи с всички участници в местната мрежа.

Във Финландия обучението на децата по безопасност на движението по пътищата в предучилищна и училищна възраст е тясно свързано с плановете за безопасността на движението на общините. Мероприятията и дейности се изготвят, планират и провеждат съвместно, като за това отговарят, предварително сформирани и натоварени със задачата, работни групи.

Посочен е и друг пример за резултатна практика – Годишна седмица по безопасност на движението в училищата във Финландия. Една от основните ѝ цели е да се повиши ангажираността и интереса на училищния персонал и родителите в тази дейност. В рамките на една седмица, в училищата и центровете за дневни грижи се провеждат ежедневни събития по безопасност на движението по пътищата. Благодарение на включването на широк кръг партньори, включително Националния съвет за безопасност на движението по пътищата, Червения кръст, полицията и организации за работа с младежки, тези видими и всеобхватни интервенции се провеждат ежегодно, с голям успех.

В Северен Брабант, една от 12-те провинции на Нидерландия, е разработена програма, която интегрира ОПБ през цялата училищна кариера на децата/учениците (от 4 до 16 години). Училищата, които участват в програмата, имат възможност да получат сертификат – печат(етикет) по ПБ.

Той представлява лого, което може да бъде поставено на видно място в училищната сграда.

Пример за добра практика е програмата по безопасност на движението по пътищата „*В безопасност ли сте?*“, предназначена за учениците от VI до X клас в град Малмьо, Швеция. Изготвени са три учебника, в които темата за безопасността на движението е интегрирана в различни учебни предмети. Важно условие е учителите да действат като екип. Обикновено участват от 4 до 6 учители. Те обсъждат и разработват схема за интегриране на избраните теми в своите предмети, като предварително залагат и резултатите, които трябва да постигнат. Работата на екипа се документира и се представя пред училищната общност. В ръководството за учителя се предоставят изчерпателните насоки за организирането на програмата и съпътстващите я инициативи. В него се дефинира и участието на други заинтересовани страни – полиция, жертви на ПТП, експерти по оказване на първа помощ и др. Важно място е отделено на насърчаването и активното ангажиране на учениците и родителите чрез ролеви дейности, практически занимания, изложби и др.

Друг пример за организация на образованието по безопасност на движението по пътищата, свързана с един предмет и с един учител, са началните училища в Германия, където тази дейност е част учебния предмет „*Sachkunde*“ (социални умения). В този случай, по-малко вероятно е феноменът на „потъването“ на ОПБ да се случи, тъй като в такива случаи, тематиката е вградена в добре дефиниран контекст и отговорността за обучението е ясно определена.

Обърнато е внимание на факта, че в **много държави**, качеството и обхватът на ОПБ в образователните институции зависи до голяма степен от *ангажираността и индивидуалните интереси на учителите*. Характерно е за страни, където ОПБ е задължителна част от учебната програма, с определено съдържание и обхват. Интересът и ангажираността на учителите се увеличават, когато те са добре подготвени. Липсата на образование и обучение по темата води до липса на интерес и ангажираност, което впоследствие рефлектира върху качеството на ОПБ. Според авторите, учителите и полицейските служители са основните действащи лица в тази дейност.

Идентифицирани са някои добри примери, свързани с мотивацията и обучението на учителите.

Обобщение

В резултат от проучването с препоръки относно определянето на обхвата на ОПБ се посочва, че само повторението има дълготраен ефект. Ефективността в тази област изисква достатъчно време и повторение на реални пътни ситуации и начините за реакция. Примерите за добра практика показват, че обученията трябва да бъдат организирани в поредица от модули за по-дълъг период от време. Обобщава се, че *10 часа годишно е абсолютен минимум за осигуряване само на основни познания по безопасност на движението по пътищата*.

Обучението по безопасност на движението по пътищата е задължителна част от учебната програма в основните училища. Отговорни лица за провеждането му са класните ръководители или учители по специализирани предмети. Провежда се също и от публични организации за безопасност на движението по пътищата, НПО и родители. Извън училищата, ОПБ засяга всички участници в движението и обхваща възможните роли, в които влиза всеки от тях. Предназначено е за деца, ученици, начинаещи и опитни шофьори, пешеходци, пътници в обществения транспорт и др.

Според специализираните органи, ефектите от обучението в тази област са трудни за определяне, а измерването им не е възможно единствено чрез степента на пътни инциденти като основен маркер. Изследванията на национално ниво показват, че активното провеждане на подобно обучение оказва положително влияние върху отношението и поведението на учениците и гражданите, единствено при условие, че програмата за обучение е добре структурирана.

Изискванията за правилното структуриране на програмите за ОПБ се свеждат до:

- акцент върху поведението, за което е доказано, че има пряка връзка с пътната безопасност;
- фокус върху целеви групи, които показват проблемно поведение, като участници в пътното движение (при тях често се постига положителна промяна в поведението за относително кратко време);
- акцент върху причините, поради които дадена група демонстрира негативно поведение (например, нарушаването на пътните правила, проявата на агресия и др.);
- широк набор от подходи и предоставяне на възможности за обучение и натрупване на личен опит чрез поставяне в разнообразни ситуации от пътното движение.

Националната стратегия налага принципа на „Обучение по безопасност на движението по пътищата през целия живот“ (Lifelong Road Safety Education). Важна част от него е правилната оценка на необходимостта от обучение в областта на транспорта и пътната безопасност. Това включва предварителна оценка на въздействието, която акцентира върху евентуалния ефект от реализирането им (подобряване на поведението, познанията или нагласите), дидактическото качество на обучителните материали и достигането до целевите групи.

Предварителната оценка на въздействието дава възможност да се структурират ефективни програми и да се преустановят или подобрят други, които имат по-слаб ефект върху целевите групи.

Ефективното обучение изисква изграждането на логическа връзка между проблемите при пътната безопасност, поведението на участниците в движението и дидактическия метод,

който се избира и прилага. По тази причина, образователните програми се фокусират върху поведението на децата и възрастните при движение по пътищата. Практиката показва, че положителен ефект се постига при активна и целенасочена работа с целевата група, която показва проблемно поведение по пътищата (например, малките деца и възрастните хора).

Структурата и съдържанието на програмата за обучение трябва да отчита причините, поради които целевата група показва конкретно поведение (например, откриване на конкретните причини за рецидивиращо проблемно поведение). Програмата трябва да предлага възможности за обучение чрез личния опит.

От съществено значение е съчетаването на формално обучение и практически упражнения в безопасни условия, които позволяват на младежите да трупат опит в сложни ситуации, като участници в движението по пътищата, за да преценяват как да постъпват в подобни условия.

Най-предпочитани са следните шест дидактични изходни точки, които са много подходящи за ОПБ:

- интегриране на теория и практика;
- насърчаване на способностите за самообучение;
- предаване на знания и разбиране в смислен контекст;
- използване на неформално обучение;
- акцентирание върху всички нива на безопасно поведение при движение по пътищата;
- фокусиране върху социалните, комуникационните и моралните аспекти на участието в движението по пътищата.

Особено предпочитано, в последните години, е използването на виртуална реалност, електронно обучение, ролеви игри и др. Към този момент има малко проучвания относно ефективността от прилагането им, но е доказано, че се възприемат по-добре от младото поколение.

В основните училища обучението по безопасност на движението е задължителна част от учебната програма, за разлика от средните училища. Въпреки това, има учебен предмет, който засяга тази тематика и е включен в основните цели на средните училища. В по-ниските класове ОПБ е част от други предмети и има интердисциплинарен характер.

Характерно е провеждането на мащабни кампании за шест целеви групи както следва:

- от 0 до 4 години (ранно и предучилищно образование);
- от 4 до 12 години (основно образование);
- от 12 до 16 години (средно образование);

- от 16 до около 25 години (начинаещи шофьори);
- от 25 до около 60 години (притежатели на шофьорски книжки);
- от около 60 години (възрастни участници в движението).

При целевата група от 0 до 4 години родителите разясняват на децата, какви рискове съществуват, когато са участници в пътното движение или играят в близост до места с голям трафик. Децата се запознават с основните принципи за пресичане на пътя и поведението в близост до подобни места в училище.

При следващата целева група от 4 до 12 години се наблюдава желание за поемане на отговорност и изграждане на собствено поведение, което е отговорно и към безопасността на околните при движението по пътищата.

В следствие на провеждане на обучение по безопасност на движението по пътищата тийнейджърите на възраст от 12 до 16 години описват самостоятелно какви аспекти са важни според тях за безопасното движение по пътищата.

Младежите на възраст от 16 до около 25 години, част от които обикновено са начинаещи шофьори, осъзнават и описват рисковете, които играят съществена роля в извършването на маневри в трафика, начините за това как да ги анализират и възможностите за предотвратяване на инциденти.

Гражданите от 25 до около 60 годишна възраст (които притежават шофьорски книжки) сами преценяват кои правила са задължителни за спазване и се аргументират относно тяхната важност в конкретни ситуации.

Лицата около и над 60 годишна възраст разполагат с достатъчно опит в областта на пътната безопасност и дават предложения на местните органи за усъвършенстване на правилата за движение по пътищата, с цел оптимизиране на учебните програми.

Информацията се предава едностранно от учител/учител към някоя от целевите групи, а взаимодействието е ограничено. Тази форма на обучение е особено подходяща, в случай че се преследва повишаване на знанията и не толкова подходяща, ако се цели подобряване на разбирането или прилагане на вече натрупани знания. Прилагат се и други формати като – образователен разговор и групов дискусия.

Родителите притежават съществена роля в обучението на децата. Още в ранна възраст, те им помагат да натрупат знания и умения, необходими за безопасното участие в движението по пътищата. Обикновено това не се случва под формата на специализирана програма или проект, каквато е практиката в училищата, а в самото ежедневие. Това е начин, който позволява на децата и младежите да придобият практически опит.

Родителите посочват възможните опасности по маршрута от дома до училище или докато шофират, като насочват вниманието им към определени ситуации или поведение,

което трябва да спазват или избягват. В този случай, неформалното обучение се фокусира върху деца, които все още не пътуват самостоятелно до своето училище. При тези, които се придвижват самостоятелно, родителите все още имат положително влияние върху рисковото им поведение и могат да ги напътстват, за да придобият базови познания за безопасното движение по пътищата.

Шофирането с родител, в качеството му на придружител, за начинаещи шофьори също се основава на неформално обучение за безопасно движение по пътищата. Родител или друго лице пътува с начинаещия шофьор за определен период от време, за да придобие опит в шофирането в относително безопасна среда. Това е моментът, в който родителите могат да получат обратна връзка, за това какви знания и умения получават децата от ОПБ в училище.

В контекста на европейската политика в областта, България изразява ангажимент в дългосрочен план да работи за постигне на „Визия нула“ загинали и тежко ранени в резултат от пътни инциденти, а до 2030 г. техният брой да бъде намален наполовина. Секторната стратегия за БДП на МОН следва да интегрират подхода „безопасна система“, съгласно който участниците в пътната среда ще допускат грешки и могат да попаднат в пътнотранспортни произшествия, но стремежът в политиките по БДП ще бъде насочен към създаване на среда, която е щадяща и пригодна да смекчава нежеланите тежки последици.

Визията предполага нов и цялостен подход към разбиране и интерпретиране на темата за безопасност на движението по пътищата в Република България като неотменна съставна част от социалните умения.

Преглед и анализ на изпълнението на секторните политики в системата на предучилищното и училищното образование

Националната стратегия за подобряване безопасността на движението по пътищата на Република България за периода 2011-2020 г. е третият рамков документ, подготвен за първи път с десетгодишен хоризонт. Документът се вписва в контекста на развитието на европейските политики в областта и обявеното от ООН „Десетилетие за активни действия за безопасност на движението по пътищата 2011-2020 г.“. Формулирана е визията за безопасно движение по пътищата на България през периода 2011-2020 г. - „Безопасността на движението е право и отговорност на всички“. Целеположено е намаляване на последствията от пътнотранспортните произшествия към 2020 г. спрямо показателите за 2010 г.: 50% на загиналите и 20% на тежко ранените. В изпълнение на Националната стратегия са приети и секторни стратегии на отделни министерства за подобряване на БДП за периода 2011-2020 г., с които съответните институции декларират политическата и професионалната си ангажираност за конкретен принос в реализирането на поставените цели. За периода 2010-

2019 г. данните за тежките ПТП със загинали и ранени имат променливи стойности. Намалението им не протича с планираната динамика. МОН е заявило политическата си ангажираност за реализирането на поставените национални цели по темата за БДП чрез приетите стратегическите документи - Стратегията на МОН за подобряване на БДП, 2011 – 2020 г., Концепция за възпитанието и обучението по безопасността на движението по пътищата в детската градина и българското училище, и Система за организация и управление на дейностите, свързани с възпитанието и обучението по БДП в системата на предучилищното и училищното образование.

Ключов момент за подобряване на пътната безопасност и намаляване на пътнотранспортния травматизъм е реализацията на обучението по БДП на децата в детските градини и на учениците от 1. до 12. клас, в задължителните, избираемите и във факултативните часове и в извънкласната дейност. Това е целенасочен, системен и непрекъснат процес за формиране на граждански компетентности и социални умения на детето/ученика и е неделима част от цялостното образование и възпитание на личността. Формирането на защитни механизми при децата за съхраняване и безопасност при движение по пътищата е актуална тема в гражданското общество и важна задача на държавата, образователните институции и семейството. За осигуряване на по-добри условия на обучението по БДП са изготвени и актуализирани 16 програми за възпитание и обучение по БДП в ДГ, I – IV група и за учениците от I - XII клас. От 2020 г. стартира и национална олимпиада по безопасност на движението по пътищата. Усилия се насочват и към взаимодействие между МОН, РУО и училищата с водещи неправителствени организации - БЧК, СБА и др. за постигане на ефективна комуникация за анализиране на пътнотранспортните произшествия с участие на деца и набелязване на мерки за тяхното ограничаване и намаляване на последствията.

С цел подобряване качеството на знанията и уменията, свързани с обучението и възпитанието на децата и учениците за безопасност на движението по пътищата (БДП), както и за намаляване на броя и последствията от пътнотранспортните произшествия с участието на деца, през 2020 г. към Национална програма „Осигуряване на съвременна образователна среда“ е разработен Модул „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“, ориентиран към възпитанието и обучението на децата и учениците по БДП. Изпълняват се дейности за осигуряване на външна и вътрешна площадка (подвижна зона), както и на необходимите аксесоари за обучение по безопасност на движението по пътищата в детските градини и в училищата. Финансовите средства се предоставят на държавни и общински детски градини и училища и се използват за закупуване на подвижни площадки с включено оборудване към тях, съгласно утвърдените минимални изисквания, както и за

обособяване и разчертаване на външни площадки. През 2020 г. са осигурени 90 площадки за обучение по БДП в детските градини и 187 площадки в училищата.

Основната цел на обучението по БДП е намаляване на инцидентите с деца и ученици по пътищата, а **конкретните цели** са:

- Формиране на начални представи за пътната среда.
- Изграждане и развиване на защитни механизми спрямо опасностите от пътната среда.
- Развиване на сетивните възприятия (зрение, слух, възприятия за време и пространство) на учениците за безопасно поведение на пътя.
- Подпомагане на процеса за развитие на концентрацията на вниманието и паметта и на дисциплинирано и отговорно поведение на пътя.
- Придобиване на знания и умения за безопасно придвижване с и без превозно средство, пресичане на пътен светофар и пешеходна пътека, използване на обществен транспорт и т.н.
- Формиране на умения за безопасно поведение и култура на пътя.

Осъществяването на тези цели ще доведе до подобряване качеството на знанията и уменията, свързани с обучението и възпитанието на децата и учениците за БДП, както и до намаляване на броя и последствията от пътнотранспортните произшествия с деца/ученици. Обучението по БДП е включено и в мерките по Приоритетна област 4 „Образователни иновации, дигитална трансформация и устойчиво развитие“, Цел 4.6. Модернизиране на образователната инфраструктура към устойчиво развитие на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030). Предвижда се изграждането на учебно-тренировъчни центрове и на площадки за обучение на децата и учениците по безопасност на движението по пътищата.

До края на 2020 г. се изпълняват Концепция за възпитанието и обучението по безопасността на движението по пътищата в детската градина и българското училище, публикувана във в-к ”Аз Буки”, брой 39 от 2003 г., Стратегия на МОН за подобряване на БДП, 2011 – 2020 г., утвърдена със Заповед № РД 09-266 от 07.03.2013 г. на министъра на образованието и науката и Система за организация и управление на дейностите, свързани с възпитанието и обучението по БДП в системата на предучилищното и училищното образование, утвърдена със Заповед № РД 09-1289/31.08.2016 г. на министъра на образованието и науката. Прегледът за степента на изпълнение показва следното:

По Приоритет 1

Усъвършенстване на управлението на дейностите, свързани с обучението и възпитанието на децата и учениците за безопасност на движението по пътищата

Мярка 1. Повишаване ролята на МОН за решаване на проблемите, свързани с възпитанието и обучението по БДП на централно и регионално ниво:

1.1 Участие на представителите на РУО в реализирането на конкретни планове и програми за действие на областните комисии по БДП.

1.2 Усъвършенстване на системата за информация и управление на дейностите по БДП е изпълнено:

- осъществена публичност и информираност на системата за предучилищното и училищното образование за предприетите териториалните мерки по БДП;

- публикувани информационни карти за I учебен срок на официалните страници на РУО, които предоставят информация за състоянието на възпитанието и обучението по БДП;

- осъществен инструктаж от институциите в предучилищното и училищното образование, в който се акцентира за поведението на децата и учениците като участници в движението по пътищата, пешеходци при усложнени метеорологични и пътни условия;

- осъществен контрол в рамките на правомощията на директорите за готовността на водачите на МПС и автобусите, които извозват деца и ученици до и обратно до образователните институция;

- предоставена информация (справки) на училищата и детските градини за ПТП с деца и ученици. Мярката е в изпълнение на политиките, заложи в Наредба № 8121з-194 от 2019 г. за определяне на реда за взаимодействие по обмен на информация, анализиране на пътнотранспортните произшествия с участие на деца и набелязване на мерки за тяхното ограничаване и намаляване на последствията (обн., ДВ, бр. 19 от 05.03.2019 г.). Получените данни се използват в обучението по БДП в училищата и детските градини.

В процес на изпълнение са

Мярка 2. Диалог с гражданското общество по проблемите на безопасността на движението по пътищата.

2.1 Проведени родителските срещи с акцент за мерките, свързани с пътния травматизъм с участието на деца и ученици.

2.2 Подобряване на информираността на родителите и общността чрез създаването на самостоятелни рубрики по БДП на официалните страници на училищата и детските градини.

2.3 Провеждани извънредни инструктажи с ученици и родители във връзка със зачистилите ПТП през зимния период и в тъмната част на деня, както и за неправилното поведение на учениците като участници в движението по пътищата.

2.4 Подобряване координацията на МОН, РУО и училищата с водещи неправителствени организации - БЧК, СБА и др. за постигане на ефективен, интензивен и

ползотворен обмен и комуникация. МОН и РУО предоставят навременно информацията за образователните инициативи и състезания, вкл. и за състезанието „Млад шофьор“, организирано под егидата на ДАБДП.

Изпълнено е

Мярка 3. Активна регионална политика за решаване проблемите на безопасността на движението по пътищата

3.1 Активизиране на РУО за изпълнението на съвместните регионални проекти, програми и инициативи с областните управи и общинските администрации.

3.2 Развиване на ефективна и целенасочена координация с местните власти за подобряване пътната инфраструктурата на училищата. Направена оценка и предоставена информация за инфраструктурата чрез училищните комисии по БДП, директорите на училищата и детските градини.

В процес на изпълнение са

Мярка 4. Корпоративна социална отговорност – обвързване на частния сектор и пазара с безопасността на движението по пътищата

4.1 Подобряване на взаимодействието на МОН с частния сектор за решаване проблемите на безопасността на движението по пътищата – създадена работна група с представителите на школите за обучение на водачи на МПС.

4.2 Организиране на целенасочени обществени мероприятия за популяризиране на публично-частното партньорство в областта на възпитанието и обучението по БДП на децата и учениците - организиране и провеждане на национална кампания „Безопасност на движението по пътищата с Теди“. Съвместно партньорство с Пътна полиция и ЕООД Тимбарк – България.

По Мярка 5. Разширяване на държавно-общественото начало при решаване на проблемите на безопасността на движението по пътищата:

Изпълнено е

5.1 Редовно участие на МОН по компетентност и функции в дейността на Държавната обществено-консултативна комисия по проблемите на безопасността на движението по пътищата (ДОККПБДП) за повишаване ролята на координацията между отделните институции и организации, по провеждане на политиката на Европейската комисия по БДП, стимулиране прилагането на положителните практики с доказана ефективност в европейските и другите страни по света.

5.2 Повишаване ролята на училищните комисии по БДП (УКБДП) за опазване живота и здравето на децата и учениците, създаване на безопасна инфраструктура в „училищните зони“:

- във всички училища са изградени училищни комисии по БДП;
- УКБДП са извършили оценка и анализ на транспортната инфраструктура в близост до училищата, както и степента на обезопасяване на прилежащите райони. Въз основа на оценката и анализа директорите на образователните институции са изготвили при необходимост предложения до кметовете на съответните общини за подобряване на прилежащата пътна инфраструктура.

- Последните години експериментално в 2 основни и 1 средно училище успешно са сертифицирани Системи за управление на дейностите по БДП по международния стандарт БДС ISO 39001.

В процес на изпълнение са

Мярка 6. Насърчаване изучаването и внедряването на положителните европейски и световни практики по БДП.

6.1 Оптимизиране на обучението на водачи на МПС чрез прилагане на разработената Концепция за обучение, насочена към създаване на единна система за обучение по БДП в системата на предучилищното и училищното образование и за обучение на кандидатите за водачи на МПС.

В процес на изпълнение е

Мярка 8. Подобряване финансирането на обучението по БДП на децата и учениците като с Решение № 285 от 30 април 2020 г. на Министерски съвет е одобрена НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул Е „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“. Етапът за подаване на документи от училищата и детските градини е приключил. Предстоят дейностите за последващо изграждане на закрити и открити площадки по БДП в резултат на одобрените документите и класиране на проектите на училищата и детските градини.

Относно Отчитане, мониторинг и оценка на политиката по БДП са докладвани към ДАБДП изпълнените на националните мерки по БДП на тримесечна и шестмесечна база, в т.ч. и за целите на заседанията на ДОККПБДП. Предоставена е информация на РУО за ПТП. МОН активно участва в обсъждани и координирани действия в многостранни и различни направления за повишаване на безопасността на движението по пътищата като изготвяне на становища за приемане на Националната стратегия за безопасност на движението на пътищата 2021-2030 г. и на План за действие за 2021 - 2023 година към стратегията. Изготвени са отчети и материали за редовните заседания на междуведомствената комисия по БДП. Събиране на информация от териториалните структури за представяне на информация към ДАБДП за целите на отчитане изпълнението на Плана за действие за 2020 г. за първото полугодие на 2020 г. (1 януари 2020 – 30 юни 2020). Предоставена информация за е-обучение

до училищата чрез РУО за електронни уроци, разработени от ДАБДП. Разпространена информация за състезание на ДАБДП „Млад шофьор“ и др.

По отношение на обучение на заетите в структурите, имащи отношение към БДП

Провеждане на ведомствени обучения, организирани от съответните институции за техните служители и унифициране на работните стандарти и методологията по БДП за работа в различните териториални поделения на държавните структури е изпълнено. Във връзка с подготовката и разпространение на методически указания от централните структури на ведомствата към териториалните поделения са изпратени указания за спазване на мерките по БДП. Предвид подобряването на регламентацията на защитата на деца и ученици от ПТП в системата на МОН са извършени промени в нормативни документи. Създаден е стандарт за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование (Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование 21.09.2016 г., Приложение № 5, чл.11, ал. 3 на Наредба № 13 за гражданското, здравното и интеркултурно образование (изм. и доп., ДВ, бр. 80 от 2018 г.). Създадени и утвърдени са програми за възпитание и обучение по БДП в ДГ, I – IV група и за учениците от I – XII клас. В ДГ и училищата се прилагат задължителните минимални изисквания за броя на часовете по БДП съгласно приложение № 5, чл. 11, ал. 3 на Наредба № 13 за гражданското, здравното и интеркултурното образование. Преодоляването на дефицити в регламентацията на функциите и отговорностите на административните звена в системата на МОН са предприети и осъществени мерки за подобряване на административния капацитет за управление на дейностите по БДП. Със Заповед № РД 2832/31.10.2019 г. на министъра на образованието и науката са определени административни звена в структурата на МОН, които да отговарят за обмена на информация, анализиране на пътнотранспортните произшествия с участие на деца и набелязване на мерки за тяхното ограничаване и намаляване на последствията, които да се използват в обучението по БДП в училищата и детските градини.

Директорите на училищата и представителите на РУО осъществяват контрол за организирането и провеждането на възпитанието и обучението на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование. Прилага се периодичен мониторинг на ръководствата на училищата за възлагането на часовете по БДП. Мониторингът се осъществява чрез Националната единна информационна система за предучилищното и училищното образование. Училищните комисии по БДП изпълняват планираните в началото на учебната година конкретни мероприятия по БДП по класове, паралелки и общоучилищните дейности. Допълнително ресурсно обезпечаване на дейността на МОН, произтичаща от необходимостта за усъвършенстване на изискванията към

материално-техническата база за обучение по БДП, оценяване на резултатите от обучението и статута, и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти в системата на предучилищното и училищното образование са в процес на изпълнение. С Решение № 285 от 30 април 2020 г. на Министерски съвет е одобрена НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Площадки за обучение по безопасност на движението по пътищата“. Чрез програмата ще се подобри материално-техническата база на обучението по БДП. На ниво училище и детска градина се осигуряват дидактически средства и материали (помагала, картини, играчки, графични схеми, макети, познавателни книжки, технически средства и др.). Провеждат се квалификационни дейности за усъвършенстване на методите и формите на работа на учителите във връзка със задължителните теми по БДП, заложи в програмите за възпитание и обучение по БДП за учениците от I - XII клас:

- на национално равнище се осъществяват обучения по НП „Квалификация на педагогическите специалисти“ по проект „Квалификация за професионално развитие на педагогическите специалисти“, финансиран от Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 - 2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове;

- на регионално равнище по Плана за квалификационна дейност на РУО;

- на училищно ниво за придобиване на квалификация „Методика на обучението по БДП“. През периода 1 януари 2020 г. – 30 юни 2020 година има непроведени обучения на училищно, регионално и национално ниво поради въведеното на 13 март 2020 г. извънредно положение във връзка с разпространението на COVID-19 на територията на Република България.

Оценяване на резултатите от обучението и статута на обучението в системата на предучилищното и училищното образование се осъществява:

- в ДГ - I – IV група;

- в училищата за учениците от I – XII кл.

През периода март 2020 г. – 30 юни 2020 година в училищата е осъществено онлайн обучение по БДП по график, в часа на класа, чрез видео уроци и презентации, „е-БДП минутки“, „Виртуална разходка с автомобил“ с участието на служител на МВР. Проведени са съвместни уроци на интерактивна учебна площадка по БДП между децата от подготвителната група, учениците от първи клас, техните родители и учители. Предвидените „е-БДП минутки“ регулярно се публикуват в групите и Face book и на страницата на образователните институции през ваканциите. Направени са контролни тестове по класове. За учениците от начален етап в края на последния учебен час са провеждани 5-минутка по БДП, които са

отразявани в дневника на паралелката. Проведени са 10-минутни беседи с униформени полицаи в училищата и детските градини по графици, изготвени от регионалните управления на образованието, които са предоставени на областните дирекции на МВР, отдел „Пътна полиция“. Проведени са родителски срещи, на които е разяснена ползата от това, детето да бъде видимо на пътя като участник в движението – чрез използването на светлоотразителни елементи, светли дрехи и др. Проведени са срещи на ученици с представители на сектор „Пътна полиция“ за безопасно участие на децата/учениците в движението по пътищата. Извършени са променени в графици на учебното време – изтегляне на последните учебни часове като нулеви за училища, които работят на двусменен режим. Проведени са извънредни инструктажи с ученици и родители във връзка със зачестяването на ПТП. В партньорство с ОД на МВР и общинските съвети по наркотични вещества са проведени срещи с ученици от XI и XII клас за наркотиците и тяхното значение за възникване на ПТП. Проведени са дистанционно уроци по БДП, в които са представени видео-клипове и презентации по четирите тематични визуализационни материали: „Пиши, когато стигнеш!“, „Скоростта убива!“, „Коланът спасява живот!“ и „На пътя животът е с предимство!“ в съответствие с разработките на ДАБДП. На официалната страница на МОН, в Националната електронна библиотека на учителя ELearn, са публикувани материали за онлайн обучението по БДП. Те са авторски уроци, разработени от учителите, преподаващи БДП. Оказана е обща подкрепа за творческите изяви на децата по темата за БДП на национални, регионални и общински извънкласни инициативи за деца в системата на образованието, свързани с културата на движение по пътищата (Приложение 2 – за реализираните дейности по региони). Отбелязват се всички дати и инициативи, свързани с безопасността на движението по пътищата, под егидата на МОН, ДАБДП и др. Включват се родителите в дейности по БДП, с което те стават съпричастни към въпроса за детската безопасност на пътя. Дейностите включват съвместни празници, игри и развлечения, екскурзии, седмици на безопасното движение и др. Осъществява се взаимодействие с институциите по компетентност (ОД МВР, сектор „Пътна полиция“, Червен кръст и др.) във връзка с участието на децата и учениците.

Заради въведената епидемиологична обстановка в България за учебната 2019-2020 г. е проведен само училищния етап от Националната викторина по безопасност на движението „Да запазим децата на пътя“, която е част от дейностите в Календара за изяви по интереси на децата и учениците за учебната 2019/2020 година на МОН. Във взаимодействие с областните комисии по безопасност на движението по пътищата е осъществено и отбелязването на 29 юни – „Ден по безопасност на движението по пътищата“. Разпространени са предоставените от ДАБДП тематични визуализационни материали с акцент върху безопасното поведение на пътя, свързани с „Ден по безопасност на движението по пътищата“. Осъществено е

представянето на книгата "Останете живи" и демонстрации на "челен удар" чрез симулатори. Проведени са инициативи с външни лектори, родители и служители от полицията във връзка с предприемане на превантивни мерки за ограничаване на пътни инциденти. Проведени са беседи за ползата от носене на светлоотразителни жилетки и светли дрехи за по-добра видимост на детето като участник в движението. Организирано е на регионално равнище „Ученически патрул на пешеходната пътека пред училището“ с цел безопасно преминаване на учениците. Изработени са съвместно с родители на най-безопасни маршрути от дома до училище и обратно за учениците от начален етап. Проведени са срещи на ученици с представители на сектор „Пътна полиция“ за безопасно участие на децата/учениците в движението по пътищата. Проведено е откриване на Националната кампанията „Пази детето на пътя“ - 26.06.2020 г. Провеждани са многобройни инициативи съвместно с други институции като институционални инициативи за деца и ученици в системата на образованието, свързани с културата на движение по пътищата: конкурси за рисунки, картички и плакат, изготвяне на презентации от ученици, провеждане на беседи, тематични педагогически ситуации, уроци и образователни игри, публикуване на брошури и информация за инициативи и за обновяването на материално-техническата база за провеждане е-обучение по БДП на сайтовете на образователните институции. Осигурен е достъп до информация на децата, учениците и техните родители относно обучението и възпитанието по БДП чрез създаване на специализирана рубрика на електронните страници на образователните институции. Образователните институции системно публикуват актуална информация за материално-техническата база за обучението по БДП, транспортната инфраструктура в близост до училището/детската градина, безопасните маршрути на движение на учениците, проведените мероприятия (концерт, беседа, викторина, семинар, конкурс и др.), анализи, мерки за ограничаване на ПТП с деца и ученици и други справки за дейностите по БДП. Проведени са викторини на училищно равнище. Със заповед на министъра на образованието и науката ежегодно се провежда национално състезание по професията „Най-добър млад автомонтьор и водач на МПС“ с участието на професионални гимназии и училища с професионални паралелки. Поради епидемиологичната обстановка през 2019 – 2020 г. не са проведени регионалните, националният и международният кръг на състезанието. С обединените сили между МОН, професионалните гимназии и висшите училища с обучение по транспортни специалности на класираните се за регионални кръгове на състезанието на учениците от XII клас е предложено да постъпят студенти без приеман изпит, а от съорганизаторите (и организатори на международния кръг) от бранша (*Интер Карс България ЕООД*) са подготвени награди за професионалните гимназии-учасници. По отношение на изпълнение на мерки за ограничаване на рисковете от ПТП при осъществяване на

организиран превоз на деца, свързан с учебна и/или извънучебна дейност в системата на предучилищното и училищно образование – засилен контрол при уведомяването на пътуването; годност на водачите; пасивни и активни мерки за безопасност на превозното средство е изпълнено. Организирани и проведени са инструктажи на учениците, педагогическите специалисти и водачите на автобуси. Извършени са предпътни прегледи на автобусите, както и медицински прегледи на водачите на автобусите, превозващи деца и ученици. Проведени са тематични родителски срещи за определяне на безопасен маршрут за учениците в начален етап. Изработени са транспортни схеми за безопасно пътуване на децата и учениците от дома до училище и обратно. Осигурени са придружители в автобусите. Районите на училищата и детските градини са обезопасени с пешеходни пътеки. Не е позволен достъпът на превозни средства в дворовете на институциите. Директорите на образователните институции, които притежават собствени автобуси, осъществяват ежедневен контрол за готовността на водачите на МПС и на превозните средства, които извозват деца и ученици. Прилагат се правила за организирано пътуване на децата, живеещи в населено място, в което няма детска градина. За пътуващите ученици с училищни автобуси са проведени начални и периодични инструктажи за безопасност на движението по пътищата и за поведението им по време на пътуване. Извършен е периодичен инструктаж на шофьорите на училищни автобуси за безопасност и хигиена на труда и противопожарна охрана. Ежемесечно със заповед на директора на съответното училище се определят дежурни учители, които ще придружават учениците, ползващи училищните автобуси. Осъществена е координация при организиране на пътувания с обща цена. При провеждане на обучения извън училището/детската градина, при провеждане на абитуриентски балове, олимпиади, състезания и други организирани дейности, директорите на училищата и детските градини изпълняват задълженията си регламентирани с Наредбата за детските и ученическите туристически пътувания с обща цена и чл. 15 от Наредба № 10 за организация на дейностите в училищното образование, в т. ч. и едновременно провеждане на инструктажи по транспортна безопасност с учителите и учениците. Училищата спазват срока за уведомяване РУО в съответствие с изискванията на Наредбата, посочена по-горе. При провеждането на туристическа проява с лицензирана туроператорска фирма РУО съгласува спазването на чл. 82 от Закона за туризма относно клаузите по двустранно подписания договор. Провеждат се предпътни медицински прегледи на водачите на училищните автобуси. Провежда се преглед на техническата изправност на автобусите. Директорите на училищата определят със заповед маршрутите на автобусите. Директорите определят със заповед списъка на учениците, които ще пътуват. Директорите определят със заповед педагогически специалисти, които ще придружават учениците по време на пътуването. Прецизиране и стандартизиране на

изискванията към специалистите, подготвящи бъдещите водачи на МПС в специализираните школи и към председателите на изпитни комисии:

Създаване и дейност на междуведомствена работна група за цялостно комплексно решение по методиката, обвързаността и актуализирането на съдържанието на обучението на водачи на МПС, техните инструктори и председателите на изпитните комисии. Участие в междуведомствената работна група по т. 29-32 от Плана, създадена със заповед на Председателя на ДАБДП от м. януари, 2020 г. След първото заседание поради епидемиологичната обстановка са изготвени и изпратени по електронен път (м. март и м. юни) становища към вариантите на проект за Концепция за обучение по безопасност на движението и организация на подготовката на водачите за придобиване на правоспособност за управление на МПС. В това влиза и становище към обсъждания успоредно с Концепцията проект за промени в ЗДвП. Усъвършенстване на системата за провеждане на изпити за получаване на свидетелства за управление на моторни превозни средства (МПС): Подобряване на методиката за провеждане на теоретичните и практическите изпити, в т.ч. и във фазата на подготовка и обучение на кандидат-водачите.

Премахване на регламентацията за присъствие на инструкторите по време на изпита, облекчаване на регламентирането на дейността и административната натовареност на учебните центрове. Обръщане на специално внимание на определени категории водачи, в т.ч. санкционираните с отнемане на точки; интегриране на демографския профил и неговите характеристики:

Разработване на съвместни проучвания и мерки с участието на научната и академична общност.

Допълващо и надграждащо обучение за водачите на МПС след придобиване на правоспособност:

- Надграждащо и периодично обучение по оказване на първа долекарска помощ на водачите на МПС, особено на тези, работещи в обществения транспорт;
- Обучение за повишаване уменията на водачите за управление при сложни условия и критични ситуации;
- Обучения за санкционираните с отнемане на точки с цел възстановяването на правото на управление на МПС;
- Създаване на система за повишаване на знанията и уменията на рисковни групи водачи.

Рутинно и системно прилагане на комплекс от мерки по БДП спрямо работещите в организациите на бюджетна издръжка за предпазването им от ПТП при взаимодействие с пътната система съгласно разработената от ДАБДП стандартизирана методология със Заповед

№ РД 09-2364/13.09.2019 г. на министъра на образованието и науката е въведена Системата от мерки на МОН за безопасност на движение по пътищата. В изпълнение на цитираната заповед беше проведено обучение по безопасност и здраве при работа на ръководителите, които провеждат инструктажа на работното място с цел запознаване със Системата от мерки на МОН за безопасност на движение по пътищата и нейното прилагане. В изпълнение на Заповед № РД 09-2383/19.09.2019 г. бяха проведени обучения от Националния учебно-логистичен център на Българския червен кръст (НУЛЦ-БЧК) в с. Лозен на ръководителите и на служителите относно защита при бедствия и аварии с акцент - безопасност при движение по пътищата и оказване на първа долекарска помощ. В изпълнение на Заповед № РД 09-1888/22.11.2016 г. на министъра на образованието и науката относно провеждането на видовете инструктажи в МОН се провеждат съответните инструктажи на работното място, запознават се служителите със Системата от мерки на МОН за безопасност на движение по пътищата и нейното прилагане в реални условия. Инструктажите се провеждат в съответствие с Наредба № РД-07-2 от 16 декември 2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Не случайно темата по безопасност при движение по пътищата има своето специално място и в Правилата по безопасност и здраве при работа на МОН, обявени със Заповед № РД 09-1722/28.10.2016 г. на министъра на образованието и науката. Информираността и обучението по безопасност на движение по пътищата са основен приоритет на политиката на МОН по безопасност и здраве при работа и се осъществяват и чрез вътрешната мрежа (Intranet) периодично, за да се опресняват знанията на водачите и пешеходците относно правилата за движение по пътищата.

**ТАБЛИЦИ по приети от МОН показатели за отчитане състоянието на възпитанието и обучението по БДП
Т1, Т2 информационни карти**

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА							
ИНФОРМАЦИОННА КАРТА							
за отчитане състоянието на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата (БДП)							
на децата в детските градини и на учениците от I до XII клас за РУО							
I.Обобщени статистически (емпирични) данни в началото на учебната 2019/2020 година							
№	Показатели	Брой в училища	% в училища	Брой в детски градини	% в детски градини	Брой общо	% общо
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Общ брой детски градини, в които се осъществяват занимания за обучение и възпитание на децата по БДП	0	0,00	1670	0,00	1670	
2.	Общ брой училища, в които се изучава БДП и обучението в часа на класа	2084	0,00	0	0,00	2084	

3.	Общ брой училища със заложен часове по БДП в разширена подготовка	194	9,31	0	0,00	194	9,31
3.1.	В т.ч. брой групи в разширена подготовка в училищата по т. 3	98	4,70	0	0,00	98	
4.	Общ брой училища със заложен часове по БДП, приложно колоездене и др. в допълнителна подготовка	11	0,53	0	0,00	11	0,53
4.1.	Брой групи в училищата по т. 4	18	0,86	0	0,00	18	
4.2.	В т.ч. брой групи допълнителна подготовка приложно колоездене	9	0,43	0	0,00	9	
5.	Материално-технически условия за провеждане на обучението по БДП:	0	0,00	0	0,00	0	
5.1.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП в специализирани кабинети	262	12,57	135	8,08	397	10,58
5.2.	Брой специализирани кабинети собственост на детските градини и училищата по т. 5.1	240	11,52	121	7,25	361	
5.3.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП в класни стаи с онагледяване на обучението по БДП	1605	77,02	1257	75,27	2862	76,24
5.4.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП в класни стаи без допълнително онагледяване	395	18,95	332	19,88	727	19,37
5.5.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП на площадки (полигони)	376	18,04	421	25,21	797	21,23
5.6.	Брой площадки (полигони) по т. 5.5 собственост на детските градини и училищата	307	18,38	347		654	
5.7.	Брой училища провеждащи обучението по БДП с интерактивни системи	467	22,41	384		851	40,83
6	Общ брой на учителите с възложени часове по възпитание и обучение по БДП в началото на учебната година	1836 1		9729		2809 0	
6.1.	Общ брой на учителите по т.6 с професионална квалификация по методика на обучение по БДП	1814 2	98,81	7245		2538 7	90,38
6.2.	Брой учители придобили професионална квалификация по методика на обучение по БДП през лятото	1388		1053		2441	
6.3.	Брой учители, повишили (актуализирали) квалификацията си през лятото	1722	9,49	1033		2755	10,85
7.	Общ брой на директорите, преминали обучение по планиране организация, и контрол на обучението по БДП	977	46,88	891		1868	49,76
8.	Брой изградени училищни (и в детските градини) комисии по БДП (УКБДП)	1607	77	1261		2868	76,40
8.1.	Брой УКБДП по т.8 с обучени членове	1907	118,67	1542		3449	120,2 6
9.	Брой групи за обучение на ученици – велосипедисти (в центрове, училища и др.):	262		212		474	
9.1.	В т.ч. групи по СИП по приложно колоездене в училище	272		334		606	
10.	Брой ученици-велосипедисти в групите по т. 9	341		5		346	
11.	Материално-технически условия за провеждане на обучението на ученици -велосипедисти:	283		0		283	
11.1.	Брой училища и детски градини с полигони за велосипедисти	84	4,03	48	2,87	132	3,52
11.2.	Брой училища и детски градини със специализирани кабинети за провеждане на обучението на ученици - велосипедисти:	216	10,36	0	0,00	216	5,75
11.3.	Брой велосипеди в групите по т.9, собственост на училищата, центрове и др.	479		194		673	
12.	Относителен дял на учениците осигурени с учебни помагала и тетрадки по БДП (% спрямо общия брой ученици, изучаващи БДП)	251		165		416	

13.	Относителен дял на учителите осигурени с учебни помагала и дидактически материали за учебния процес по БДП (% спрямо общия брой учители преподаващи БДП)	263,3		80,7	100,00	344	
14.	Брой планирани тематични проверки по БДП от РУО	275		232		507	
15.	Брой училища и детски градини, извършващи ежедневен междуселищен превоз на учениците и децата	767	36,80	267	55,00	1034	27,54
15.1.	Брой училища и детски градини извършващи ежедневен междуселищен превоз на учениците и децата със собствени автобуси	388	50,59	38	14,23	426	41,20
15.2.	Брой на училищата и детските градини по т. 15.1. с пътни книжки/пътни листа и др. отчетни документи на автобусите	378	97,42	57	100,00	435	102,11
15.3.	Брой на училищата и детските градини по т. 15.1. извършващи предпътен преглед на автобусите	579	149,23	31		610	143,19
15.4.	Брой на училищата и детските градини по т. 15.1., в които се извършва ежедневен медицински преглед на водачите на автобусите	311	80,15	30		341	80,05
16.	Брой на училищата и детските градини с определени графици и маршрути, обсъдени с родителите	1236	59,31	470	28,14	1706	45,44
17.	Брой на училищата и детските градини по т. 15. с осигурен придружител	821	39,40	256	95,88	1077	104,16
18.	Брой на училищата с инструктажи – пет-минутки в края на последния час за деня	1462	70,15	0	0,00	1462	70,15
19.	Обезопасяване на района на училището и детската градина:						
19.1.	Брой на училищата и детските градини с хоризонтална маркировка около тях	1638	78,60	1076	28,66	2714	72,30
19.2.	Брой на училищата и детските градини с осигурен дежурен полицаи	1513	90,60	70	4,19	1583	42,17
19.3.	Брой на училищата и детските градини в близост до светофари	427	25,57	168	8,06	595	15,85
19.4.	Брой на училищата и детските градини с изкуствени неравности пред входовете	506	30,30	175	90,21	681	18,14
19.5.	Брой на училищата и детските градини с обезопасителни огради около тях	713	42,69	444	26,59	1157	30,82
19.6.	Брой на училищата и детските градини със съответните пътни знаци около тях	1413	84,61	871	52,16	2284	60,84
19.7.	Брой на училищата и детските градини с улично осветление около тях	1324	79,28	594	35,57	1918	51,09
19.8.	Брой на училищата и детските градини с ограничаване достъпа на МПС в училищните дворове	1436	85,99	758	36,37	2194	58,44

T2

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ИНФОРМАЦИОННА КАРТА

за отчитане състоянието на възпитанието и обучението по Безопасност на движението по пътищата (БДП)

на децата в детските градини и на учениците от I до XII клас

I. Обобщени статистически (емпирични) данни в края на учебната 2019/2020 година

№ по ред	Показатели	Бр. в училища	% в училища	Брой в ДГ	% в ДГ	Брой общо	% общо
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Общ брой детски градини, в които се осъществяват занимания за обучение и възпитание на децата по БДП	0	0,00	1611	100,00	1611	100
2.	Общ брой училища, в които се изучава БДП и обучението в часа на класа	2085	100,00	0	0,00	2085	100

3.	Общ брой училища със заложен часове по БДП в разширена подготовка	194	0,00	0	0,00	194	9
3.1.	В т.ч. брой групи в разширена подготовка в училищата по т. 3	96	0,00	0	0,00	96	0
4.	Общ брой училища със заложен часове по БДП, приложно колоездене и др. в допълнителна подготовка	25	0,00	0	0,00	25	1
4.1.	Брой групи в училищата по т. 4	104	0,00	0	0,00	104	0
4.2.	В т.ч. брой групи допълнителна подготовка приложно колоездене	11	0,00	0	0,00	11	0
5.	Материално-технически условия за провеждане на обучението по БДП:	0	0,00	0	0,00	0	0
5.1.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП в специализирани кабинети	264	10,3	142	5,50	406	11
5.2.	Брой специализирани кабинети собственост на детските градини и училищата по т. 5.1	248	7,79	136	2,70	384	0
5.3.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП в класни стаи с онагледяване на обучението по БДП	1619	88,31	1282	75,67	2901	78
5.4.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП в класни стаи без допълнително онагледяване	339	11,68	225	24,32	564	15,3
5.5.	Брой детски градини и училища провеждащи обучението по БДП на площадки (полигони)	417	18,18	418	21,62	835	22,6
5.6.	Брой площадки (полигони) собственост на детските градини и училищата по т. 5.5	350	18,18	367	21,62	717	
5.7.	Брой училища провеждащи обучението по БДП с интерактивни системи	584	32,46	405	35,13	989	47,4
6	Общ брой на учителите с възложени часове по възпитание и обучение по БДП в началото на учебната година	17689	0,00	9766	0,00	27455	
6.1.	Общ брой на учителите по т.6 с професионална квалификация по методика на обучение по БДП	20035	86,16	7518	13,83	27553	100,4
6.2.	Брой учители придобили професионална квалификация по методика на обучение по БДП през учебната 2019-2020 година	1482	16,32	679	72,88	2161	7,8
6.3.	Брой учители, повишили(актуализирали) квалификацията си през учебната 2018/2019 година	1541	8,70	741	0,00	2282	105,6
7.	Общ брой на директорите, преминали обучение по планиране организация, и контрол на обучението по БДП	1087	79,22	902	67,56	1989	87,2
8.	Брой изградени училищни (и в детските градини) комисии по БДП (УКБДП)	1707	100	1199	100	2906	146,1
8.1.	Брой УКБДП по т.8 с обучени членове	2350	100,00	1552	100,00	3902	134,3
9.	Брой групи за обучение на ученици – велосипедисти (в центрове, училища и др.):	178	0,00	56	0,00	234	6,0
9.1.	В т.ч. групи по СИП по приложно колоездене в училище	19	0,00	4	0,00	23	9,8
10.	Брой ученици-велосипедисти обучени през учебната година в групите по т. 9	334	0,00	6	0,00	340	98,2
11.	Материално-технически условия за провеждане на обучението на ученици -велосипедисти:	3	0,00	5	0,00	0	0,0
11.1	Брой училища и детски градини с полигони за велосипедисти	71	0,95	71	0,00	142	
11.2	Брой училища със специализирани кабинети за провеждане на обучението на ученици - велосипедисти:	15	0,00	21	0,00	36	0,00

11.3	Брой велосипеди в групите по т.10, собственост на училищата, центровете и др.	237	0,00	203	0,00	440	0,00
12.	Относителен дял на учениците осигурени с учебни помагала и тетрадки по БДП (% спрямо общия брой ученици, изучаващи БДП)	340	80,00	165	90,00	505	70,00
13.	Относителен дял на учителите осигурени с учебни помагала и дидактически материали за учебния процес по БДП (% спрямо общия брой учители преподаващи БДП)	286,3	100,00	90,7	100,00	377	100,00
14.	Брой извършени тематични проверки по БДП от РУО	140	2,86	101	0	241	2,86
15.	Брой училища и детски градини, извършващи ежедневен междуселищен превоз на учениците и децата	820	57,14	304	24,32	1124	46,49
15.1	Брой училища и детски градини извършващи ежедневен междуселищен превоз на учениците и децата със собствени автобуси	318	16,88	15	5,40	333	13,15
15.2	Брой на училищата и детските градини по т. 15.1. с пътни книжки/пътни листа и др. отчетни документи на автобусите	338	16,88	52	5,40	390	13,15
15.3	Брой на училищата и детските градини по т. 15.1. извършващи предпътен преглед на автобусите	488	16,88	152	5,40	640	13,15
15.4	Брой на училищата и детските градини по т. 15.1., в които се извършва ежедневен медицински преглед на водачите на автобусите	369	16,88	47	5,40	416	13,15
16.	Брой на училищата и детските градини с определени графици и маршрути, обсъдени с родителите	970	100,00	286	100,00	1256	100,00
17.	Брой на училищата и детските градини по т. 15. с осигурен придружител	787	61,03	210	35,13	997	52,63
18.	Брой на училищата с инструктажи – пет-минутки в края на последния час за деня	1663	100,00	53	0,00	1716	67,54
19.	Обезопасяване на района на училището и детската градина:						
19.1	Брой на училищата и детските градини с хоризонтална маркировка около тях	260	80,51	138	78,37	398	70,17
19.2	Брой на училищата и детските градини с осигурен дежурен полицай	1360	14,28	872	2,70	2232	10,52
19.3	Брой на училищата и детските градини в близост до светофари	343	7,70	106	10,81	449	12,28
19.4	Брой на училищата и детските градини с изкуствени неравности пред входовете	629	48,05	229	21,62	858	39,47
19.5	Брой на училищата и детските градини с обезопасителни огради около тях	968	93,50	609	91,89	1577	92,98
19.6	Брой на училищата и детските градини със съответните пътни знаци около тях	1731	70,12	1317	81,08	3048	73,68
19.7	Брой на училищата и детските градини с улично осветление около тях	1566	100,00	1134	100,00	2700	100,00
19.8	Брой на училищата и детските градини с ограничаване достъпа на МПС в училищните дворове	1678	100,00	1357	100,00	3035	100,00

Стратегията на МОН отчита европейските политики и практики за обучение и проверка на знанията по пътна безопасност. Проектът на Секторна стратегия на МОН е разработен на основание одобрената с Решение № 775 от 26 октомври 2020 г. на Министерския съвет Национална стратегия за безопасност на движението по пътищата в

Република България за периода 2021–2030 г. и предвид европейските практики и насоки за БДП.

Създадената стратегическа рамка на националната политика по БДП изисква ангажирането на все по-големи ресурси за ефективно противодействие на пътнотранспортния травматизъм и създаването на добра основа за последващи действия от страна на институциите в системата на предучилищното и училищното образование в ежедневните им усилия за опазване на живота и здравето на децата и учениците.

От страна на МОН ще бъдат положени максимални усилия за ефективна координация на този процес, в т.ч. и посредством навремени и изчерпателни методически указания в подкрепа на изпълнението на ангажиментите на отговорните институции на централно, областно и общинско ниво.

В резултат на извършения анализ са определени Тематични Направления в дейността на МОН по БДП за периода 2021-2030 г., които обхващат всички значими хоризонтални предизвикателства в системата на предучилищното и училищното образование при следване на цялостен подход.

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 1: УПРАВЛЕНИЕ, ОСНОВАНО НА ИНТЕГРИТЕТ

1.1 Цел: Прилагане на интегрирана система за планиране, изпълнение, отчитане, контрол и оценка на политика по БДП в единна стратегическа рамка

1.1.1 Отчитане изпълнението на Плана за действие за БДП за 2020 г. пред ДАБДП.

Годишна отчетност на цялостната политика по БДП на база предоставена от ДГ, училищата, центровете за подкрепа на личностното развитие и РУО информация.

Информация за изпълнение на регионални мерки за БДП на ниво РУО

Информация за изпълнение на мерки по БДП за 2020 г. на ниво ДГ, училище, ЦПЛР и ДССД.

Годишен доклад по Плана за действие за БДП за 2020 г. за ДАБДП.

1.1.2 Изпълнение на НСБДП за периода 2021-2030 г. и всички произтичащи от нея документи от компетентните държавни структури на централно, областно и общинско ниво.

Изпълнение на политиката по БДП в единна стратегическа рамка съгласно формулираните дългосрочни управленски цели на политиката по БДП в условията на обединени виждания и усилия на заинтересованите страни в съвместна работа за постигане на общата визия.

Интегриране на политиката по БДП в секторните политики на компетентните държавни институции. МОН. Разработени и приложени публични политики за БДП чрез

• взаимосвързани секторни стратегии по БДП, планове за действие, закони, подзаконовни нормативни актове, концепции и други, както и свързаните с тях административни актове, издавани от органите на изпълнителна власт.

1.1.3 Годишна актуализация на Плана за действие за БДП 2021 г.

Гъвкавост и адаптивност на годишното изпълнение на политиката по БДП съгласно годишните приоритети и оперативни цели на националната политика по БДП, разработвани от ДАБДП.

1.1.4 Разработване на годишен план-програма за БДП на ДГ и на училищно ниво.

Годишна плановост на мерки по БДП на ниво ДГ и на училище

Годишни план-програми за БДП на ДГ.

Годишни план-програми за БДП на училищно ниво.

1.1.5 Разработване на годишни план-програми за БДП на ниво центрове за подкрепа на личностното развитие.

Годишна плановост на мерки по БДП на ниво на ЦПЛР. Годишни план-програми за БДП на ниво ЦПЛР.

1.1.6 Изпълнение на годишни мерки за БДП на ниво РУО.

Годишно изпълнение на мерки по БДП на ниво РУО.

1.1.7 Докладване на изпълнени мерки по БДП на заседанията на ДОККПБДП.

Регулярна отчетност на политиката по БДП. МОН и РУО Обобщена докладвана информация с изпълнени мерки по БДП на тримесечие.

1.1.8 Докладване на годишното изпълнение на държавната политика по БДП пред ДАБДП.

Годишна отчетност на държавната политика по БДП - състояние на БДП, изпълнение на поставените стратегически цели, и приоритети от програмата на МС, свързани с БДП.

МОН, РУО, ДГ, училища, ЦПЛР. Доклад за годишното изпълнение на държавната политика по БДП.

1.1.9 Наблюдение и оценка на изпълнението на мерките по БДП.

Предприемане на корективни действия за подобряване изпълнението на политиката. МОН и РУО.

Анализ, управленски контрол и вземане на решения по време на изпълнението на мерките по БДП.

Прилагане на методология за набиране и обработване на данни за състоянието на възпитанието и обучението по БДП.

Преценка на мерките от гледна точка на техните резултати и въздействие, както и на потребностите, чието удовлетворяване се цели с тях. Секторни мониторинг и оценка на изпълнението на мерките по БДП.

1.1.10 Наблюдение и оценка на изпълнението на мерките по БДП за взаимодействие по обмен на информация, анализиране на пътнотранспортните произшествия с участие на деца. Осигуряване на информация за пътнотранспортни произшествия с деца и набелязване на мерки за тяхното ограничаване и намаляване на последствията. Предприемане на корективни действия за подобряване изпълнението на политиката за взаимодействие по обмен на информация. МОН, ЦИОО, РУО, ГДНП, сектор „Пътна полиция“, ОДМВР, общини.

Изготвяне на обобщени справки на данни по области в съответствие с административно-териториалното деление на страната за общия брой на децата в групите за задължително предучилищно образование в детските градини и училищата, ЦПЛР и на учениците, разпределени според етапите за придобиване на основно и средно образование, и по класове отглеждат, обучават, възпитават и социализират в детските градини, училищата и ЦПЛР и справки за ПТП с участието на деца по вид и показатели, които се съдържат в Автоматизираната информационна система „Пътна полиция“ на МВР,

1.1.11 Планиране и финансово осигуряване на мерки по БДП в рамките на одобрените бюджети на институциите в системата на предучилищното и училищното образование. Планово и финансово обезпечаване на мерките на ниво училище, ЦПЛР, РУО, МОН.

Финасиране на състезания, викторини, олимпиади и др. дейности, свързани с възпитанието и обучението по БДП – надграждане на дейности, финансирани и провеждани и до сега. Подобряване/разширяване на материалната база за обучение по БДП – площадки, специализирани кабинети, използване на виртуална реалност, електронно обучение, ролеви игри, симулатори и др. чрез използване на различни финансови инструменти – бюджет на МОН, общински бюджети, европейски и национални програми и проекти.

1.2 Цел: Подобряване на координацията и задълбочаване на взаимодействието между институциите при изпълнение на държавната политика в областта

1.2.1 Координация на действията на регионалните управления на образованието за вземане на съвместни решения и прилагане на общи практики в областта на БДП. Консенсус и обединени усилия за ефективно изпълнение на политиката по БДП, съобразно спецификата на отделните регионални управления на образованието. Съвместни консенсусни решения. МОН, РУО.

1.2.2 Изпълнение на методически указания на ДАБДП в изпълнение на НСБДП и произтичащите от нея документи. Стандартизиране на планирането, изпълнението, оценката и отчитането на държавната политика по БДП. МОН, РУО, ДГ, училища, ЦПЛР.

1.2.3. Организиране и провеждане на национални работни съвещания - Консенсус и обединени усилия за ефективно изпълнение на политиката по БДП, съобразно спецификата на отделните регионални управления на образованието.

1.3 Цел: Усъвършенстване на националното законодателство в областта на БДП

1.3.1 Разработване на проект на подзаконова нормативна уредба по прилагането на Закона за движението по пътищата във връзка с транспониране на приложимото европейско законодателство.

Прието национално законодателство в областта на БДП за хармонизиране на националната нормативна уредба с европейската.

1.3.2 Разработване на проекти на други нормативни актове в областта на БДП. Оптимизиране на обществените отношения в областта на БДП.

1.4 Цел: Гарантиране на партньорство и прозрачност в политиката по БДП чрез сътрудничество с гражданския сектор, бизнеса, научните и академичните среди

1.4.1 Интегриране на научната и академичната експертиза по БДП при формиране на държавната политика в областта чрез дейността на Съвета на научната и академичната общност към Председателя на ДАБДП, в т.ч.:

1.4.2 Организиране и провеждане на обществени консултации по важни теми в областта на БДП. Установяване и отчитане на становищата на заинтересованите страни в гражданското общество.

1.5 Цел: Осъществяване на ефективна комуникация и създаване на широка рамка на сътрудничество и съпричастност за различните аспекти от БДП

1.5.1 Прилагане на единна комуникационна стратегия по БДП.

Провеждане на целенасочена комуникационна и медийна политика.

Излъчване на ясни и единни послания на ангажираните по темата за БДП държавни институции в общественото пространство.

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 2:

СОЦИАЛНО ОТГОВОРНО ПОВЕДЕНИЕ: УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

2.1 Цел: Превенция на рисковете за здравето и живота на децата при взаимодействието им с пътната система като участници в движението по пътищата

2.1.1 Оптимизирано обучение на деца и ученици по БДП в системата на образованието в единна концептуална рамка:

- осъвременяване на учебната документация по БДП въз основа на опита в Република България и водещите страни по отношение на БДП;
- заделяне на финансови, технически и човешки ресурси за обезпечаване на обучението по БДП;
- определяне на конкретни образователни цели като минимални изисквания за обучение по БДП в детските градини и училищата;
- интегриране на темите по БДП в темите от учебното съдържание по общообразователните учебни предмети и/или по предметите за придобиване на професионална квалификация, едновременно с преподаването им като отделен предмет;
- прилагане на единни образователни стандарти по места;
- използване на учебни материали и подходи, адаптирани както към възрастта и зрелостта на обучаваните, така и към духа на времето;
- обучение с натрупване, при което всяко ниво на обучение надгражда предишното с цел приемственост и ефективен напредък;
- подпомагане на ръководствата на училищата и детските градини от централните и местните власти в прилагането на националната политика по обучение в областта на БДП;
- обезпечаване на училищата и детските градини с годишни образователни планове за безопасна градска мобилност с участието на експерти от общините, ОДМВР, ПБЗН, ЦСМП, родители и др. при спазване на държавен образователен стандарт за приобщаващо образование;
- насоченост на БДП не само към придобиване на знания и разбиране на правилата за движение, но и към промяна на нагласите и мотивацията;
- практическа насоченост на уроците - да се провеждат не само в класната стая, но също така да включват обучение и опит на практика - както в защитена среда, така и в реални условия, адаптирани към ролята, която имат в системата за движение, в т.ч. обучение по оказване на първа помощ за учениците в горните класове;
- осигуряване на механизъм за обратна връзка и оценка на ефективността от обучението по БДП. Поставяне на темата във фокуса на обществен дебат. Подобро управление на

- дейностите за възпитание и обучение на децата и учениците по БДП. Подготвени деца и ученици в областта на БДП. ДГ, училища.
- 2.1.2 Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти в системата на средното образование във връзка с обучението по БДП. Подготвени педагогически специалисти в областта на БДП. Заимстване на добри европейски практики.
- 2.1.3 Организиране и провеждане на извънкласни инициативи по БДП за деца и ученици в системата на образованието. Подкрепа за творческите изяви на децата по темата за БДП. МОН, ДГ, училища, ЦПЛР,
- 2.1.4 Организиране и провеждане на национални състезания по БДП, национални, регионални и общински извънкласни инициативи за деца и ученици в системата на образованието, свързани с културата на движение по пътищата. Подкрепа за творческите изяви на децата по темата за БДП.
- 2.1.5. Подкрепа на учениците от ПГ за изява на теоретичната подготовка, практическите умения и компетентностите, придобити при обучението по професията за изпълнение на автомонтъорски операции, спазване на правилата по БДП и безопасно майсторско управление на автомобил. Подпомагане на учениците за изява на професионално-личностни качества - комуникативност, трудова дисциплина и етика, работа в екип, адекватни реакции при управлението на МПС.
- 2.1.6 Подкрепа изграждането на умения и навици за действие в условията на пътното движение и формиране на култура за безопасно поведение на пътя - Национална ученическа викторина по безопасност на движението "Да запазим децата на пътя" за ученици от 1 до 4 клас и от 5 до 7 клас на училищата и ЦПЛР в страната.
- 2.1.7. Подкрепа усвояването на знания за правилата за движение и формиране на практически умения за адекватно и безопасно поведение в пътна обстановка. Установяване на знания и умения за повреди и управление на велосипед - Републикански шампионат по правилата на Международния алианс по туризъм (ФИА) -по безопасност на движението и приложно колоездене и участие в европейски шампионат за деца велосипедисти по правилата на ФИА.
- 2.1.8. Популяризиране движението за безопасност и култура на безопасно поведение в пътна обстановка Републикански шампионат "Младежта за безопасност на движението" - по безопасност на движението и приложно колоездене. Повишаване на техниката и уменията за управление на велосипедистите при спазване на правилата по БДП. Подпомагане на усвояването на приложните елементи от специализираните програми по БДП и медико-санитарна защита.

2.1.9. Ограничаване на рисковете от ПТП при осъществяване на организиран превоз на деца, свързан с учебна и/или извънучебна дейност в системата на предучилищното и училищно образование. Осигуряване на безопасен транспорт за учениците в средишните училища
Усъвършенстване на контрола за безопасен превоз на деца и ученици в пътните превозни средства.

2.1.10. Подготвени деца и ученици в областта на БДП. Провеждане на кампании на институциите в областта на БДП, насочени към деца и ученици. Повишаване на информираността за рисковите фактори, свързани с безопасността на движението по пътищата.

2.1.11. Превенция на ПТП към ученици от начален етап на основното образование „Пътят на първокласника. Определяне на най-безопасния маршрут от дома до училище и обратно и идентифициране на препятствия и проблемни точки насочени - Училища, РУО, ОДМВР, общини, родители.

2.1.12. Превенция на ПТП насочени към деца и ученици – „Посланията на есенния лист“ чрез фокусиране на вниманието на децата, учениците, водачите на МПС и на всички участници в движението върху необходимостта от засилване на вниманието и бдителността в есенно-зимните условия.

2.1.13. Провеждане на кампании на ОКБДП за безопасна градска мобилност, насочени към деца и ученици. Повишаване на информираността за рисковите фактори, свързани с безопасността на движението по пътищата. Подготвени деца и ученици в областта на БДП.

2.1.14. Активизиране на дейността на училищните комисии в развитието на средата за обучение по БДП и прилежащата пътна инфраструктура, и организация на движението в непосредствена близост до училището. Формиране у учениците на съзнателно и отговорно отношение към въпросите на личната безопасност и тази на околните, придобиване на основни допълнителни знания и умения за разпознаване и оценка на опасните ситуации и вредните фактори в околната среда, и оказване на помощ в случай на опасност.

2.2 Цел: Подготовка на образовани, обучени и информирани водачи, притежаващи квалификация и отговорно поведение за безопасно управление на пътни превозни средства

2.2.1 Изпълнение на цялостна концепция за реда, изискванията, организацията, условията и начина на провеждане на обучението на кандидат-водачите и придобиване на правоспособност за управление на ППС. Подготвени водачи за безопасно управление на пътни превозни средства. ДАБДП, МОН, МТИТС/ИААА, МВР, ДОККПБДП, в партньорство

с научните и академичните среди, НПО. Разработени документи и изпълнени мерки за подобряване на реда, изискванията, съдържанието на обучението за придобиване на правоспособност за управление на МПС, провеждане на изпитите на кандидатите, обучението на инструкторите и председателите на изпитните комисии и разработване на предложения за промени в нормативните актове.

2.2.2 Организиране и провеждане на превантивни кампании за опазване живота и здравето на водачите на ППС с акцент върху превишената/несъобразената скорост, шофирането след употреба на алкохол, наркотични вещества и техните аналози, ползването на предпазни средства, техническата изправност на МПС, поведението на участниците в движението към уязвимите участници в него, при преминаване на автомобил със специален режим на движение и др. Подготвени водачи за безопасно управление на пътни превозни средства. Допълващо и надграждащо обучение за водачите на МПС след придобиване на правоспособност. Повишаване на информираността за рисковите фактори, свързани с безопасността на движението по пътищата.

2.2.3 Изпълнение на специализирани мерки за рискови групи водачи: нови водачи, водачи с регистрирани нарушения, водачи с възраст над 65 г., в т.ч. обучения за въздействието на наркотичните вещества и техните аналози върху централната нервна система и последиците при управление на превозно средство след тяхната употреба. Допълващо и надграждащо обучение за водачите на МПС след придобиване на правоспособност. Повишаване на информираността за рисковите фактори, свързани с безопасността на движението по пътищата.

2.2.4 Актуализация на знанията на водачите на ППС, в т.ч. във връзка с настъпили промени в законодателството; актуализация на Наредба № 24 от 02 декември 2002 г. за условията и реда за обучение за оказване на първа долекарска помощ от водачи на моторни превозни средства. Допълващо и надграждащо обучение за водачите на МПС след придобиване на правоспособност. Осъществени мероприятия за публичност на настъпили промени в регламентацията.

2.3 Цел: Повишаване на обществената чувствителност към темата за БДП

2.3.1 Разработване и изпълнение на тематични програми за информираност на отделните целеви групи от населението. Излъчване на ясни и единни послания на държавните институции в общественото пространство. ДАБДП, МВР, МОН, МЗ, МТИТС/ИААА, МРРБ/АПИ, ОКБДП, общини. Организирани и проведени национални, регионални и местни инициативи.

2.3.2 Отбелязване на 29 юни – Денят на безопасността на движението по пътищата. Популяризиране на политиката за БДП в партньорство с НПО, граждански организации ДАБДП, МВР, МОН, МЗ, МТИТС/ИААА, МРРБ/АПИ, ОКБДП, общини.

2.3.3 Отбелязване на Европейската седмица на мобилността, Международния ден за безопасност на движението по пътищата, Европейския ден без загинали на пътя/EDWARD, Световния ден за възпоменание на жертвите от пътнотранспортни произшествия и др. Популяризиране на политиката за БДП в партньорство с ДАБДП, МВР, МОН, МЗ, МТИТС/ИААА, МРРБ/АПИ, ОКБДП, общини, НПО, граждански организации.

2.4 Цел: Развитие на социално-отговорна организационна култура за БДП

2.4.1 Прилагане на комплекс от мерки по БДП спрямо работещите в бюджетни организации. Предпазване на работещите в бюджетните организации от ПТП при служебното им взаимодействие с пътната система. Функциониращи системи от мерки по БДП в бюджетните организации. Разработена от ДАБДП стандартизирана методология за предпазване на работещите в бюджетните организации от ПТП при служебното им взаимодействие с пътната система.

Финансиране

Мерките, свързани с безопасността на движението по пътищата са предмет на многогодишно бюджетиране от страна на МОН. Изпълнението на заложените цели на Стратегическата рамка ще бъде финансирано от държавния бюджет (включително национални програми за развитие на образованието) и бюджетите на общините, оперативни програми, други европейски и международни фондове и програми/проекти. При финансирането на отделните мерки и дейности ще се търси осигуряване на допълняемост, синергия и демаркация между финансовите инструменти за периода 2021 – 2030 година.